

"אם פרזפסור גדול היה בודק
את סיכויי ההסתברות שכאלו
ניסים יקרו לבני אדם, בודאי
היה נותן סיכוי אפסי!"

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א
על השגחה המופלאה

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת תולדות | גליון מס' 405 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

המחבלים נכנסו לבניין ועברו בין הדירות. הם הגיעו לביתה של המשפחה הזאת, וחבטו בדלת שוב ושוב, אבל שתי המשפחות של שני האחים שמרו על דממה מוחלטת

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על ההשגחה המופלאה שהתגלתה בתוך הסתר הפנים הגדול ביום שמחת תורה

וְלֵאמֹר מִלְאֵם יֵאָמֵץ (כה כה)

חז"ל הקדושים אמרו 'חביבה מצוה בשעתה', ושעה כזאת, שעת מלחמה, היא השעה שבה אנחנו צריכים להתחזק ביתר שאת באמונה ובביטחון".

ובאמת מקובלים אצלנו שני ווארטים שאמרו רבותינו גדולי החסידות. ווארט אחד ידוע בשם הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, שאמר שבתקופה של חבלי משיח, יהיה קושי גדול להחזיק באמונה בבורא עולם, וזה יהיה כאילו שעם ישראל מחזיק בחבל, והקב"ה מנענע את החבל בחוזקה, ורק מי שיתחזק ביתר שאת וביתר עוז יצליח להישאר תפוס בחבל ונתלה בו. אבל מי שלא יתחזק מספיק, ייפול חלילה מהחבל, עד לשאול תחתיה.

הווארט השני ידוע בשם הרבי הקדוש רבי ישראל מרוז'ין זיע"א, שאמר שלפני ביאת המשיח הניסיון של אמונה יהיה כל כך גדול, עד שמי שירצה להאמין ירגיש כאילו שהוא מנסה לטפס על קירות חלקים, ויהיה צורך להתחזק מאוד מאוד כדי להחזיק באמונה.

שאל אותי יהודי אחד, אתמהה. הרי אנחנו יודעים שהקב"ה נותן לכל אדם את זכות הבחירה לבחור בין הטוב ובין ההיפך מהטוב, ואם הניסיון של אמונה הוא כמו לטפס על קיר חלק, אם זה כמו להחזיק בחבל שהקב"ה מנער אותו ואנחנו צריכים להתאמץ כל כך שלא ליפול, זה הרי נגד הבחירה... איך אפשר לצפות מילוד אשה וקרוץ מחומר להחזיק מעמד מול ניסיונות נוראיים שכאלו?

ואם ניקח את השאלה שלו לענייני דיומא, נראה דבר נורא ואיום.

יהודים נעקדו על קידוש ה' בהמוניהם, בתוכם היו גם לא מעט יהודים יראים ושלמים, כאלו שנרצחו בדרכם לבית הכנסת להתפלל שחרית ולרקוד בהקפות של שמחת תורה! יהודים שישבו בבית וסעדו את סעודת השבת והחג, ונפגעו מפגיעת רקטה ונהרגו, יהודים של מסירות נפש שיצאו החוצה להילחם במחבלים, כדי להציל נפשות מישראל, ונפלו חללים. במבט ראשון זה נראה שצריכים ממש לטפס על קיר חלק כדי להחזיק באמונה תמימה שהקב"ה שומר בכל עת על ישראל עם קרובו... והתשובה היא שכל הקושי הזה קיים רק עד שמגיעים לשלב

כל המשפחה לבית חמיו וחמותו שמתגוררים בעיר אחרת, והשכן שלהם ביקש שאם הם נוסעים לחג, שייתנו לו את הדירה כי הוא מאוד רוצה להזמין את אחיו לעשות אצלו את החג, ויהיה יותר נוח אם יהיה לו דירה נפרדת.

אותו יהודי אמר שהוא ימלך באנשי ביתו, וידע שאשתו מאוד לא אוהבת את הרעיון של להכניס אנשים זרים ולתת להם את הבית לשבת שלימה, ועד כה בכל פעם שעלה כזה רעיון היא דחתה אותו על הסף. אבל הפעם, משום מה, היא הסכימה ומיד אמרה שבשמחה רבה הם יתנו את הדירה.

בערב שמחת תורה, ממש לפני שעמדו לצאת מהבית ולמסור את המפתח לשכנים, התקשרה אמה של הגברת, ואמרה לה שהיא לא חשה בטוב, ולא תוכל לארח אותם בחג כפי שתכננה.

כמובן שהם נאלצו להישאר בשדרות, והיהודי כבר עמד להודיע לשכן שלו שבסופו של דבר הם לא יכולים לתת להם את הדירה, כי הם עצמם נשארים בבית בגלל שינוי בתוכנית.

אבל האשה לא הסכימה בשום אופן: "אם הבטחנו לתת להם את הדירה, אנחנו ניתן להם את הדירה". מיד החלה לחפש פיתרון אחר, ולבסוף הצליחה למצוא איזו דירה בקצה השני של העיר שבה יוכלו להתארח בחג, ואת הדירה שלהם נתנו לשכן שיוכל לשכן בה את אחיו.

בליל שמחת תורה הלכו השכן ואחיו לבית הכנסת, שרו ורקדו יחד עם הילדים עד כלות הכוחות, ולאחר מכן שבו לביתו של האח המארח, ואכלו ושתו כל המשפחה בצוותא חדא, ולאחר הסעודה כטוב ליבם ביין, אמר האח המארח לאחיו האורח, למה תלכו לישן בדירה של השכנים שלנו? אתם אורחים שלנו! בואו תשנו כאן, נצטופף קצת, הילדים כל כך נהנים אלו בחברתם של אלו, למה זה ניפרד איש מעל אחיו???"

למחרת בבוקר כבר נשמע קול צווחה בעיר, יריות ופיצוצים, חרדת אלוקים! הם התעוררו בבהלה וכשהסתכל מהחלון הבינו שמדובר במתקפת טרור נרחבת מאוד. מהר הגיפו את כל התריסים, וידאו שהדלת של הבית - שבחסדי שמים היתה דלת חזקה מאוד - נעולה על מנעול וברית, והחליטו שהם הולכים לשמור על דממה מוחלטת. המחבלים נכנסו לבניין ועברו בין הדירות. הם הגיעו לביתה של המשפחה הזאת, וחבטו בדלת שוב ושוב, אבל שתי המשפחות של שני האחים שמרו על דממה מוחלטת, והמחבלים נואשו מלנסות לפרוץ את הדלת.

הם פנו לדלת ממול, ביתה של המשפחה שיצאה מהבית רק כדי

ההתבוננות. נכון, בדורנו אנשים רגילים שלא להתבונן. לא מעיינים במה שעובר עליהם, נשטפים במרוץ החיים ולא מסתכלים אחורה לראות מה קרה. למי שלא מתבונן, הניסיון של אמונה באמת קשה עד מאוד.

אבל מי שכן מתבונן, מי שמסתכל על הפרטים הקטנים, מגלה שעם כל ההסתר פנים הנורא הזה שהיה בשמחת תורה, היו גם הרבה מאוד מצבים של גילוי השגחתו יתברך באופן שאי אפשר לתאר.

שמעתי מאדם נאמן עלי מאוד ששוחח עם בעל המעשה, יהודי המתגורר בשדרות, ומדי בוקר הוא צועד למקווה לטבילת שחרית ולאחר מכן הולך לבית הכנסת להתפלל. יש לו מסלול הליכה קבוע, ובבוקרו של שמחת תורה כשהוא ירד מהבית לרחוב, משום מה עלה בדעתו ללכת מהצד השני. הוא חרג מהמסלול הקבוע שבו הוא צועד כבר שנים, ופשוט הלך בדרך אחרת. למה? הוא לא יודע.

הוא הלך למקווה, ירד וטבל ועלה ונסתפג ונכנס לבית התפילה, ולא ידע בכלל שבחוף יהום הסער. רק שכשנכנס לבית הכנסת מצא שם כמה יהודים חרדים ומבוהלים, שסיפרו לו את החדשות. ברחוב הסמוך מסתובבים מחבלים ויורים בכל מי שעובר שם! עכשיו כבר התברר לו למה הוליכו אותו רגליו בדרך אחרת. היש לך גילוי של השגחה פרטית גדול מזה? אדם שמשנה מההרגל הקבוע שלו ופשוט עושה מעשה לא הגיוני ללכת בדרך אחרת, בלי שיידע בכלל שבכך הוא מציל את חייו...

רבינו האור החיים הקדוש אומר שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה.

אם היו בני אדם מרגישים את כל הניסים

שנעשים להם, היו משתגעים מרוב אהבת ה'

אף אנו נענה ונאמר: אם היו בני אדם מרגישים את כל הניסים שנעשים להם, היו משתגעים מרוב אהבת ה'. חז"ל הקדושים כבר אמרו שאין בעל הנס מכיר בניסו, ורוב רובם של הניסים בכלל לא מורגשים על ידי בני האדם, אבל מעט מהם, זעיר שם זעיר שם, מתגלים וחושפים את עוצמת המציאות של ההשגחה הפרטית. עוד שמעתי מעשה מיהודי נאמן שאמר לי שהוא מכיר את בעלי המעשה בעצמם! שני יהודים שומרי תורה ומצוות המתגוררים בעיר שדרות בשכנות. אחד מהם תכנן לנסוע לשמחת תורה עם

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
גלב"ע ר"ח אב תשע"ו

להכניס אורחים, ובקלות רבה עקרו את הדלת ממקומה ונכנסו פנימה. לאכזבתם היה הבית ריק, הם השחיתו את הרכוש, שברו ובזזו מכל הבא ליד, והלכו כלעומת שבאו.

הרי לנו נס בתוך נס. בעלי הבית יצאו מביתם למרות שלכאורה לא היה מצופה מהם לעשות זאת, רק כדי שלא לאכזב את השכנים שלהם הם הלכו להתארח בעצמם בבית שאינו שלהם, ובכך היו להם חייהם לשלל. לא זו אף זו, גם האורחים שבעבורם פינו את הבית, בסופו של דבר לא ישנו בו, וגם הם ניצלו ממות רח"ל. אם נביא איזה פרופסור גדול שיבדוק מה הוא סיכוי ההסתברות שכאלו ניסים יקרו לבני אדם, הוא בוודאי יאמר שזה סיכוי נמוך מאוד, אפסי! ובכל זאת, אנו רואים בעינינו שהם נותרו בחיים נגד כל הסיכויים.

כל מי שמתבונן בזה, מבין ביתר שאת שיש מנהיג לבירה. לכל כדור יש כתובת, ואת הכתובת הזאת חרט הבורא יתברך בעצמו. הוא אשר דיברנו: מי שלא מתבונן בפרטים הקטנים, כמובן, זה כמו לטפס על קיר חלק. אבל מי שמתבונן בפרטים הקטנים, ושומע על כל סיפורי הניסים והנפלאות שהתחוללו בתוך ההסתר פנים הגדול הזה, יודע ומבין בידיעה ברורה, שהבורא יתברך לא הסיר חלילה את השגחתו מאיתנו, וגם אם הוא נתן לנו מכה כואבת במיוחד, הוא נתן לנו אותה מתוך אהבתו הגדולה לעם ישראל, ומי הוא זה ואיזה הוא אשר יאמר על עצמו שהוא מתיימר לדעת דעת עליין?

בשבת האחרונה היה אצלי יהודי יקר, וסיפר לי שני סיפורים שהוא שמע בעצמו מכ"ק מרן אדמו"ר מסטניסלב זצ"ל, שהתגורר במונסי, והיה בנו של הרבי הזקן מזוטשקא זיע"א.

בימי השואה הנוראה, באחת האקציות, כשהנאצים עברו מבית לבית ואספו את היהודים לקראת הגירוש, ישב הרבי מזוטשקא בביתו, ואשתו וילדיו עמו. הוא שמע את הקולות העולים מהרחוב, לקח ספר תהילים והחל לומר תהילים במתינות. הרי להיאבק ברוצחים אינו יכול וגם אינו צריך, חיי תלויים אך ורק בחסדי הבורא, והדבר שהכי עוזר כדי להינצל הוא לומר תהילים.

לפתע נשמעו דפיקות בדלת. סיפר הרבי מסטניסלב שהם כולם הצטנפו בפחד וחרדה גדולה, ילדים רכים שהבינו שהקיץ עליהם הקץ, הנאצים הארורים יכנסו פנימה ולא ישאירו מהם שריד ופליט. אבל הרבי מזוטשקא לא נע ולא זע ממקומו, הוא הורה לבני

משפחתו שגם הם לא יעשו דבר וישארו במקום, והוא עצמו המשיך באמירת תהילים כאילו לא אירע דבר.

לאחר כמה דפיקות החלו הנאצים לחבוט בדלת בעוצמה רבה וכמובן אחרי כמה חבטות היא נשברה והם נכנסו אל הבית. קצין אס אס ועמו ארבעה חיילים צעירים בעלי דרגה נמוכה.

הקצין דרש שיבואו איתם, אבל הם לא זזו מהמקום. הוא ניגש לאבי המשפחה ואיים עליו שאם לא יבואו איתו הם יכלה בהם את זעמו בו במקום, אבל הרבי מזוטשקא המשיך באמירת תהילים והנאצי בחמת זעם חטף מידי את ספר התהילים וזרק אותו מהחלון, בעודו מודיע לרבי שהוא החליט להרוג אותו, ואך החל לנקוט בפעולות כדי לבצע את זממו, אבל בשניה האחרונה חזר בו ונרעד בפחד גדול... "אני לא רוצה להרוג אותך כי אני רוצה למות", אמר, ויצא מהבית, כשהוא גם מורה לאחד החיילים לחפש את ספר התהילים שהוא זרק מהחלון, ולהשיבו לבעליו!

המעשה השני שסיפר הרבי מסטניסלב הוא שבאותם ימים הלך עם אביו ברחוב, ועבר שם חייל נאצי אחד שהיה רכוב על אופנוע כדרכם של הרשעים ההם שהרבו להשתמש באופנועים.

משראה הנאצי את היהודים צועדים ברחוב התעוררה בו תאוות הרצה, כיוון את רובהו לעברם ולחץ על ההדק פעמיים ושלוש, אבל הרובה לא ירה! הנאצי החליט שהוא לא מתעכב והמשיך בדרכו. הוא עבר רק 20 מטרים בערך, ופתאום זינק לעברו כלב גדול, אבל הנאצי לא נרתע, הוא השתמש ברובה שלו כדי להסיר את האיום, והנה פתאום הרובה עבד מצוין...

את שני הסיפורים הללו שמעתי מפיו של יהודי ששמע אותם מפיו של הרבי מסטניסלב בכבודו ובעצמו, והוא סיפר את אשר ראה במו עיניו!

איך אפשר להסביר כזה דבר? זה רק על ידי השגחה פרטית. מי שנועד לחיות יחיה, ומי שחלילה נגזר עליו אחרת, ילך בדרך אחרת. הרי לנו כי לא ינום ולא ישן שומר ישראל, לא בשואת אירופה ולא בשואה שפקדה את יהודי הדרום. הקב"ה איתנו בכל עת ובכל מצב, ואם כן צריכים אנו לנקוט ב'שיטת הלחימה' שבה נקט הרבי הקדוש מזוטשקא, לקחת ספר תהילים ולהתפלל מעומק הלב, ולהתחזק במידת האמונה והבטחון ביתר שאת ועוז, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, וישלח לנו גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

(מתוך שיחה מיוחדת על המצב)

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

'הייתי פעם לצידו וכשהוא סיים את שיחתו, הפראק היה רטוב, לא לח! רטוב!! הוא אמר לי בוא ותראה והוא לקח ביד את החגורה שהיתה מעור שלא סופג כ"כ וסחט אותה ויצאו ממנה טיפות מים'

הגאון רבי יונתן וילנסקי שליט"א

על הרב'ה של אהבת התורה מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל

וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֱהָלָיִם (כה כז)

זכיתי להיות ממייסדי ישיבת עטרת ישראל, היו לרבי ברוך מרדכי הרבה כישרונות. אבל הנקודה המרכזית שהייתה בו - הוא היה הרב'ה של אהבת תורה "והערב נא" היה כל המציאות שלו. עליו ראו את דברי האור החיים המפורסמים שאם היו בני אדם מרגישים את מתיקות ועריבות התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה" כשהוא היה שומע ווארט טוב זה היה בשבילו ממש חג שמחת תורה. הז"ל אומרים הביאני אל בית היין זה הר סיני, אצל הברכת מרדכי ראו שהיה שיכור על התורה, היו שנים של טירדות בניהול הישיבה ועוד טירדות אבל כשהוא היה לומד סוגיא הכל היה נעלם כלא היה.

רואים ילדים ביום חם שרצים בפארק שעשועים ממתקן למתקן ונהנים ולא מרגישים כלל שהם מזיעים וחם להם, כך אצל הברכת מרדכי ראו שהתורה זה הפארק שעשועים שלו, אני יכול להעיד שבועות הוא לא היה עולה לישון על המיטה, היה לומד וכותב בחדר ליד השולחן ובבוקר כשהגיע הזמן לקרוא לו לשיבה יכלו לראות אותו עם היד על השולחן וכך היה נרדם.

בטיסות ארוכות של שתיים עשרה שעות או שש עשרה שעות, מהרגע שהיה אפשר לפתוח את השולחן שלפני המושב הוא היה יושב וכותב עד הרגע שו הודיע הקברניט שצריך לקפל את השולחן כי מתכוננים לנחיתה, היה קונטרסים רבים, שאחר כך נדפסו בתוך הברכת מרדכי, שההכותרת הייתה נכתב בטיסה ללוס אנג'לס או לניו יורק.

בחודש אלול בליל שבת אחרי החבורה היה מוסר ועד במוסר אחרי שנכבה החשמל, ויש דברים שמהדהדים עד היום באוזני השומעים כאשר הוא אמר את דברי רבנו יונה "ויעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת" יכולת למשש בידיים את דברי רבנו יונה והעיניים זלגו דמעות.

זכורני פעם אחת שנסענו עמו מספר בחורים בליל ערב יום כיפור ומסר שיעורים בכמה מקומות בצפון הארץ, ואח"כ נכנס להגאון רבי אליהו מישקובסקי בכפר חסידים, והגענו חזרה לירושלים לשיבה לפנות בוקר, התפללנו שחרית ואח"כ אנחנו הבחורים הלכנו קצת לנוח ולישון ולהתכונן ליום כיפור, אבל הראש ישיבה המשיך את היום כרגיל בלימוד, ואח"כ הוא ניגש לכל נדרי ומסר שמוע'ס אחרי כל נדרי, ואח"כ התפללו מעריב, ואחר מעריב באמירת אחד

הפיוטים בעת עמדו על מקומו הוא נפל, המקום שלי היה בשורה הראשונה ומיד קפצתי עם עוד בחורים לראש ישיבה, אבל הוא כבר מיד תפס את עצמו והתרומם, ואמר הכל בסדר כנראה שלחלקיק שנייה נרדמתי.

המילה הכי שנואה על הברכת מרדכי היתה "מלומדה" הוא אמר חבורות בליל שבת למעלה משבעים שנה בלי הפסק, ותמיד לא היו מזמינים אורחים בליל שבת כי צריך להודרו כי הבחורים מגיעים לשמוע. הוא שיחות קבועות שהיה אומר מדי שנה, הבית הלוי בפרשת וישלח, הסיפור עם השדי חמד, וכל פעם מחדש לומר עם כזה "פריש" כזאת התחדשות כאילו זה הפעם הראשונה. הסיפור המפורסם על רבי יצחק אלחנן שהוא היה מספר מדי שנה במחנה בני תורה, הייתי פעם לצידו וכשהוא סיים, הפראק היה רטוב לא לח! רטוב, הוא אמר לי בוא ותראה והוא לקח ביד את החגורה שהיתה מעור שלא סופג כ"כ וסחט אותה ויצאו ממנה טיפות מים, בעיניי ראיתי. בחשבון שלי זה היה בערך הפעם ה-35 שהוא סיפר את הסיפור.

אני זוכר לפני 48 שנה ביום שישי בצהריים במחנה בני תורה הוא טבע את מטבע הלשון שהיום שגורה כבר בפי כל, "המינימום הנדרש הוא המקסימום האפשרי" וכך הוא חי, ותבע מעצמו עוד ועוד.

דרכו של רבי ברוך מרדכי היתה בשנים הראשונות של הישיבה

המשך בעמוד 25

אילו היית בא פעם אחת לטבריה, ורואה בשעת הוצאת ס"ת את אותן נשים זקנות שבאו במיוחד לשעה זו כי קרוא וכתוב לא ידעו, והיית שומע את הבכיות הרבות שבכו בקול רם והתפללו ובקשו מעומק ליבן בשפתן שלהן, הלוואי שאצלנו בנעילה היו בוכים כמו שבכו אותן נשים מבוגרות מדי שבת

ראש ישיבת "מאור התלמוד" וחבר מועצה"ת

הגאון הגדול רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א על כוחה של תפילה מעומקא דליבא

וַיִּעֲתָר יִצְחָק לַד' (כה כא)

אם נשאל אנשים אחדים מה ביכולתם לפעול למען הציבור ולמען הכלל ישראל לעת זו, נקבל מספר תשובות. אחד יאמר: לו הייתי עשיר גדול והיה לי כסף רב, הייתי יכול לפזר ממוני לצדקה ולתרומה לנזקקים, ולסייע למוסדות תורה רבים, כמו אותם אנשים שיש להם כסף רב וזכו לדעת למה כדאי לנצלו. אבל מה אעשה שאיני גביר גדול ואין לי אפשרויות יתר על המידה, ומה הנני יכול לעשות למען הציבור, לכאורה כלום.

חברו לעומתו יטען, כי אילו היה נחן בכושר דיבור מיוחד, היה יכול לצאת למסע של דיבורים וחיזוקים בנושאים שונים שהציבור זקוק לחיזוק בהם, וכך היה נותן את חלקו למען הכלל ישראל. אבל אדם שאין לו אף אחד מן הכישורים הללו, שואל את עצמו: כיצד אם בכלל, ניתן לפעול למען הכלל הן באופן כללי ובמיוחד בתקופות קשות אלו? אם יגידו לאדם שביכולתו לדאוג שייגיע משיח צדקנו, שיסתיימו כל הצרות לכלל ולפרט ובכללם הסכנות שאנו נמצאים בהן עתה, ולא עוד אלא נוכל לזכות שייגיע היום המיוחד בו פתאום יבוא אל היכלו האדון, והגלות הארוכה תגיע לסיומה, וכל המתים יחיו ובית המקדש השלישי ייבנה, שום אדם אינו רואה דרך מצידו שבה הוא יוכל לסייע להביא את המשיח. הוא גם לא חושב כי השתייכות לאנשים המנסים להביא את המשיח על ידי שלטי חוצות, היא זו שתזרז את ביאת המשיח. וממילא הוא מחליט, כי הוא קטן ואינו יכול לעשות מאומה בכדי להושיע את הכלל ישראל. אבל, למעשה הוא טועה טעות מרה.

מהי אותה טעות?

הגאון הגדול רא"י קוק: הרמח"ל במסילת ישרים כותב, כי כל יהודי יכול לעזור רבות לכלל ישראל, עד כדי כך שיכול לסייע בכוחות עצמו להביא את המשיח: "ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, המפני תפילתי ינסו הגלויות ותצמח הישועה". ביאור השאלה הוא, הרי גדולים ורבים ממני התפללו על גאולת עם ישראל ובניין הבית ולא עלתה בידם, וא"כ איך דווקא אני הקטן אוכל לגרום למה שלא הצליחו לפעול גדולי עולם.

הוא ממשיך: "תשובתו בצדו, לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקדוש ברוך הוא שמח בזה. ועל העדר זה הדבר התרעם הנביא: 'וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע'."

אין שום סתירה בין העובדה שכל העולם נברא עבור היחיד לבין המציאות שכל יחיד צריך את הרבים בעולם, כי את התורה אי אפשר לתת לאדם אחד אלא לכלל ישראל יחד, ודבר זה מזכה את היחיד שהוא יכול להיות איש הכלל, ואף שהעולם נברא גם לצורך השני אין בכך סתירה, משום שיש לעולם נקודת קיום שרק הוא מקיים אותה ובלעדיה לא יחזיק העולם מעמד, ונמצא שכל אחד הוא ממש ממקיימי העולם!

התפילה של כל יחיד ויחיד בהחלט משנה, הרי בשבילו נברא העולם והקב"ה מתחשב בה. ללא כל ספק אין תפילה ששבה ריקם ותפילת כל אחד בכל מצב פועלת. אבל לאדם קשה מאוד לתפוס את הנקודה הזו בשכלו. האו אכן מבין זאת היטב בבחינת "וידעת היום", אבל עדיין יש עבודת "והשבות אל לבבך", שאדם ירגיש בליבו

זאת המציאות. אדם שיצליח לחוש זאת בעומק נפשו ודאי יתפלל מעומק ליבו כבן המתחטא לפני אביו, ותפילה הנובעת מתחושה כזו עתידה להישמע ולהתקבל לפניו.

איך מתפללים באמת מעומק הלב כבן המתחטא?

הגדול הגדול רא"י קוק: אדם שעומד לפני מלך מלכי המלכים בתפילה, צריך להרגיש כמו בן שעומד לפני אביו. כלל ישראל הינו העם החביב על הקב"ה והם כבנים שפונים אל אביהם והוא מקשיב ומאזין לשוועתם, זו נקודת העומק של תפילה, וכך על האדם להרגיש בזמן התפילה. לא מדובר הוא על דרגת הקדמונים או ענקי עולם, עלינו לדעת שכך הייתה צורתו של הכלל ישראל בדורות עברו אצל כל יהודי ויהודייה אפילו הפשוטים ביותר שלא קרו ולא שנו, נקודה זו הייתה ברורה ופשוטה להם וזו הייתה חלק ממציאות חיים.

אמר לי פעם יהודי, כי בדור הקודם היו ציבורים רבים שהבורות שלטה בהם והנשים כלל לא ידעו קרוא וכתוב, ואילו היום, אכשר דרא ב"ה, לכל הנשים ספרי תחינות גדולים ודפי בקשות ארוכים, וזו לכאורה עליית דרגה. אמרתי לאותו יהודי: אילו היית בא פעם אחת לטבריה עיר הקודש, ורואה בשעת הוצאת ס"ת את אותן נשים זקנות שבאו במיוחד לשעה זו כי קרוא וכתוב לא ידעו, והיית שומע את הבכיות הרבות שבכו בקול רם כיצד התפללו ובקשו מעומק ליבן בשפתן שלהן, על כל הכלל ישראל, על יחידים ועל כל צרה וצוקה, לא היית חושב כן! הלוואי שאצלנו בנעילה היו בוכים כמו שבכו אותן נשים מבוגרות מדי שבת בשבתו. אילו היית רואה את כל זה, היית מפנים בעומק לבך, כי לא המדרש עיקר ולא די בכך שידועים לקרוא ולכתוב, אלא רחמנא לבא בעי, הקב"ה חפץ בתפילה כזו הנובעת מעומק הלב פנימה.

משל למה הדבר דומה, לגביר גדול בעל נכסים מרובים שאוהב אהבת נפש את בנו ומוכן לתת לו כל שביקש. ניגש בנו ואומר לו כי יש לו בעיות כלשהן וזקוק הוא לעזרתו, ואז מוציא הוא מכיסו נייר שעליו רשם את צרותיו ובעיותיו אחת לאחת, ומבקש על כל אחת שהאבא יעזור, ואביו שומע ומאזין ואומר לו כי יהיה בסדר, ועם הזמן יפתור את כל אותן בעיות ויעזור לו, אבל לא הכל צריך לתת ויש גם צורך לחנכו, אבל בס"ה הוא שמע את בקשותיו, וכעת יראה האם להיענות להן. והבן יוצא כשהוא שמח וטוב לב.

זה יוצא, ונכנס הבן הקטן אל אביו ובתוך שהוא פורץ בבכי קורע לב ובדמעות שלישי, הוא מספר לאביו בין שטפי הדמעות את מועקותיו וצרותיו ללא כל רשימה ופנקס, ליבו של אביו נשבר ומסכים לתת לו כל שירצה ובלבד שיחדל מבכיו הנורא. אלו היו הנשים של הדור הקודם. כלל לא היה להן צורך בספרי תחינות, הן לא ראו עניין בכך שיקראו לקב"ה את הכתוב בסידור. הן בכו מעומק ליבן ובקשו והתחננו על צרותיהן ועל צרת הזולת. הן שמעו על אדם אחר שנקלע לצרה ובכו עליו. כך הייתה צורתו של הכלל ישראל בשנים

עברו אצל כל יהודי ויהודי. אלו היו הנשים הזקנות שבישראל וכך היה אצל כל אדם אף מהפשוטים ביותר, ותפילה כזו הנאמרת מעומק הלב ודאי שנשמר לה מקום מיוחד ואינה שבה ריקם.

ואיך למרות כל זאת, לפעמים לא נראה מיד שהתפילה מתקבלת?

הגאון הגדול רא"י קוק: למדונו חז"ל שישנה תפילה הנשמעת מיד ישנה תפילה הנשמעת לעשר שנים וישנה תפילה הנענית למאה שנה. אדם שתפילתו נענתה לאחר מאה שנה סביר להניח כי כבר לא היה בין החיים, אבל למרות שהוא כבר הלך לעולמו, התפילה עודנה נשמרת ומאה שנים לאחר מכן לנכדיו ולבני נכדיו תעמוד תפילתו של הסבא ותתקבל. לנקודה פשוטה זו עלינו להתחבר בעומק ליבנו. הקב"ה הוא מנהל את העולם. הוא המחליט מה יארע בו מקצה עד קצה, והכל תלוי אך ורק בו וברצונו. אתה רוצה שישתנה משהו ורק הוא הכתובת לכך. אין כל כוח אחר בעולם שיכול לשנות עובדות ולבטל גזירות מלבד רצון ד' וזהו עיקר מעיקרי היהדות. "אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו לבדו בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה עושה וישעה כל המעשים", וכל שיש ביד האדם לעשות הוא להתפלל ולבקש ולהעתיר לפני מלך היושב על כסא רם ונישא השומע תפילת כל פה.

סיפר לי בנו של ראש הישיבה דבאר יעקב, הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל, שאביו היה יוצא כל בוקר בדרכו לתפילה כשהוא מעוטר בטלית ותפילין, ודברי המס"י על תפילה שגורים על פיו ואמרם בנעימה שוב ושוב: "אמנם מי שהוא בעל שכל נכון במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר, איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש והוא יתברך שמו מאזין לו, מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב שומע אליו". קטע זה שינן רבי משה שמואל זצוק"ל כל בוקר לעצמו, ואנחנו צריכים לשנן אותו ולהפנימו בלבנו ערב ובוקר וצהרים, ולדעת שכל תפילה ותפילה נענית ואינה שבה ריקם, בין אם אנו רואים בכך ובין אם לאו. כשאדם ניגש למשהו עם תפילה, הכל משתנה ונראה אחרת.

איך מחדירים את החשיבות שיש בכל תפילה?

הגאון הגדול רא"י קוק: ישנם כאלו הטועים במהותה של תפילה ומגיעים להבנות שגויות לחלוטין במושג תפילה. שמעתי פעם אדם שהסביר לבעל תשובה, כי תפילה היא כמו המכשיר שנמצא בפינת הרחוב שאדם מכניס תפילה כביכול ומוציא את מה שביקש. לא יפלא לצערנו אם יסיק אותו אדם, שאם התפלל מספר פעמים ולא נענה, זה דומה למכשיר שהכניס בו מספר מטבעות ולא יצא כלום, שאז סימן שהמכשיר מקולקל.

עובדא הווה באחד מבני החבורה שבתו הקטנה הייתה במצב רפואי חמור, עד שאמרו לו הרופאים כי אין סיכוי כלל שתחזור לקו הבריאות, וגם אם תחזור לביתה, כדאי שיכין את כל האביזרים

"בל"מוד "העמוד היומי" נִרְצָן בְּזִמְנֵן קֶצֶר לְהַשִּׁיג יְדִיעוֹת רַבּוֹת הַמְּסִייעוֹת בְּרַב־בְּנֵי סוּגִיּוֹת אַחֲרֵי וְכֵן מְקַצְעוֹת אַחֲרֵי כְּגוֹן לְיִמּוּד הַלְּכָרָה. מִי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ ש"ס כְּרֵאוֹי, גַּם אֶת הַהֲלָכָה אֵינוּ יוֹכֵל לְהַבִּין כְּרֵאוֹי"

הצטרפו למאות המאזינים
לשיעורי של
דוד בוק
הרה"ג רבי שליט"א
על 'העמוד היומי'

מוקד השיעורים של 'דרשו':
077-2222-666

הנדרשים כי לא תשוב להיות ככל האדם. בזמנו הוא השיב להם: לנו יש מהלכים אחרים. אנו מאמינים שע"י תפילות יש סיכוי שכן תשוב להיות כאחד האדם. אולם הם לא שעו לדבריו ועמדו על דעתם, כי אין כל סיכוי שתשוב לאיתנה. והנה, שבה הילדה לביתה ב"ה וחזרה להיות כבעבר ושוב היא הולכת ומדברת ושוחקת כאחד האדם. כשהגיעו לביקורת אצל הרופא השתומם מאוד ואמר, כי הוא לא מבין מה קרה ומה נשתנה. ענה לו ידידנו, אתה לא יודע, אבל אני יודע גם יודע. אתה מאמין בכח ובידיעת הרופאים ואנחנו מאמינים בכוח הקב"ה שהוא כל יכול, ופונים אליו בתפילה, והוא בגודל רחמי ואהבתו אותנו נענה לנו!

אין לשער מה ניתן לפעול בכוח התפילה. כשאדם נמצא בעת צרה עליו לדעת: אם קורה לי משהו, הכל בדין שמים, והקב"ה בכל מעשיו מרחם עלי יותר ממה שאני מרחם על עצמי, והסיבה לכך שצרה זו הגיעה היא, שככל הנראה ישנם מעשים שנעשו על ידי שלא בכיוון הרצוי, וממילא צריך לחפש ולברר מהם אותם מעשים ואיך אוכל להגיע לצורה אמיתית של חיים, ובנתיים בזמן זה שאני עובד על שינוי אותם מעשים אני עומד בתפילה לבקש ולהתחנן לפני הקב"ה שיאריך את זמן הפירעון והתיקון. אדם עומד לפני הרבש"ע כבן לפני אביו, וכשבן עומד לפני אביו בבכיות ופונה אליו ברחמים, האבא נותן לו כי הוא פונה מכוח חשבון של רחמים. זוהי נקודת היסוד של תפילה. ודאי שכעת שזוהי עת צרה, זה הזמן להתפלל על הכלל ועל הפרט. להתפלל על אלו שסובלים, על אלו שבגלות מבתיהם, ולהתפלל מעומק הלב, עם דמעות, לשיבת שכינתו לציון.

לסיום, מזכה אותנו הגאון הגדול ראש ישיבת "מאור התלמוד" שליט"א בעצה מחכימה מעשית לחיזוק בימים אלו.

ישנה עצה שלמדנו מתורת בעל ה"ערוך לנר", שמזכה את כולנו בשמירה א-לוקית מיוחדת בשנה זו שבה חל ראש השנה להיות בשבת. הוא מבאר בדרשותיו בספר 'מנחת עני' (פר' האזינו), שהשנים שלא תקעו בהן בשופר מפני קדושת השבת, היו או גרועות יותר, חלילה, משאר שנים או שהיו השנים הטובות ביותר להיו לכלל ישראל, והוכיח דבריו מכמה מקומות בש"ס. וכתב שהדבר תלוי בגודל הזהירות ברוממות קדושת השבת ושמירתה היטב. כי כדי שהשבת תעמוד ותזכיר לנו את מלכות ד' יתברך במקום השופר, כמו שכתוב "ישמחו במלכותך שומרי שבת", נדרש חיזוק עצום בשמירת קדושתה, ואז תעמוד זכותה במקום תקיעת השופר להפוך עלינו את מידת הדין לטובה. לכן ראוי לרומם את תפילות השבת, ולהרבות בעסק התורה הקדושה בליל שישי, יום שישי, ליל שבת ויום השבת.

כמה נפלא יהיה, אם בכל שולחן שבת יקבע מי שידו הדבר, ללמוד את הלכות שבת - דבר שיביא לחיזוק סעודות השבת וקדושת השבת, וזכות זו תעמוד לנו ביתר שאת מתקיעת השופר, כדברי בעל ה"ערוך לנר".

יהי רצון שנוכל לעשות את מה שמוטל עלינו בשמחה ובטוב לבב, ובזה נזכה שיפרוש הקב"ה עלינו ועל כל ישראל את סוכת שלומו, שהיא זכות רחמים חיים ושלום.

(יתד נאמן / יום שלישי ט' מרחשון תשפ"ד)

משלחות נכבדות הגיעו ארצה מארה"ב לכנסייה הגדולה, רבים השתדלו להשיג כרטיסים למעמד הנשגב ששנים לא היה כמוהו, רבינו הגדול זצוק"ל התכבד לשאת את המשא המרכזי, הוא ידע שאלפים מצפים למוצא פיו, הוא אף צם ביום פתיחת הועידה כדי שיחוננו ד' במענה לשון, אמנם כל זה לא שינה אצלו מדרכו ועלה לישיבה כהרגלו לשאת ולתת עם התלמידים בעומק העיון

ראש ישיבת 'ארחות תורה' הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א
על תורתו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

יַעֲקֹב אִישׁ פֶּתִים יֹשֵׁב אֶהְלִים (כה נז)

"למדנו מזה כמה חשוב וגדול הוא כוח התורה, שהיצר הרע משקיע את כל כוחו למנוע את חיזוק התורה, והפחד שלו הוא מכוח התורה שהוא התבלין נגד היצר הרע, ולכן לא אכפת לו שיהודי יעסוק בכל מיני מצוות והעיקר שלא ילמד תורה".

כולם מחכים למוצא פיו והוא אין לו בעולמו אלא העיון וההתעמקות בתורה

מחדד הגר"א גרבוז שליט"א: כשמדברים על מורי רבי מרן ראש הישיבה זצוק"ל צריך לדעת, שיסוד חייו של רבינו הגדול זצוק"ל היה לימוד התורה, גיעה ועמל התורה. בכל תקופות ימי חייו היה תמיד שקוע כולו בעמלה של תורה, מצעירותו וילדותו, כאשר שמענו מפיו, בימי צר ומצוק, ימי עוני, ימים של גלות ונוד, ימי הרת עולם של מלחמות, מרן זצוק"ל היה נער צעיר בודד רחוק מבית הוריו ומכל משפחתו, רחוק מרבותיו וחבריו בישיבה, וכל זה לא מנע ממנו להיות ספון יחידי בבית המדרש במשך חודשים ארוכים, כשהוא עמל בהתמדה נוראה בלימוד התורה, שקוע כולו בעומקא

הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א ראש ישיבת ארחות תורה, מתלמידיו הגדולים והמובהקים של רבינו הגדול מרן רבי אליעזר מנחם שך זצוק"ל, שהכניסו לפני ולפנים ומסר לו רבות מאוצרות התורה, והוא מנחילה בהמון אלפי תלמידים כמסירתן, נאות לנו להעביר דברים שזכה לראות בצילו של רבו הגדול מרן זצוק"ל.

וכך פתח הגרא"ג שליט"א: "מו"ר מרן הגרא"מ שך זצוק"ל סיפר, שלעת זקנותו של רבינו החפץ חיים זצוק"ל שכבר היה חלוש עד מאוד, הביאו אותו ונשאוהו על כפיים לאסיפה בענייני הכלל שנערכה בביאליסטוק, ונענה אז החפץ חיים ואמר: 'האמינו לי, טייערע ברידער (אחים יקרים), כי אילו היו נותנים לי מאה רענדלאך, מאה זהובים, לא הייתי בא מחמת חולשתי, מה אני אומר מאה רענדלאך - אפילו בעד מאה מצוות לא הייתי בא! כה חלש אני אבל כאן שזוהי אסיפה לחיזוק התורה הייתי מוכרח לבוא".

"ואמר מו"ר מרן הרב שך זצוק"ל: כלום יש לנו מושג מה הם מאה מצוות בעניניו של החפץ חיים? א"כ ניתן להבין מה רבה היתה חולשתו של החפץ חיים שבגינה היה מוותר על שכר מאה מצוות, ועל אף כל זה מ"מ התורה היא ענין אחר לגמרי, ובשבילה היה חייב לבוא! עד כדי כך חשוב הענין של חיזוק בתורה מעל הכל. ומו"ר מרן זצוק"ל מזכיר דבר דומה לכך, בהקדמה לאבי עזרי תנינא, וז"ל: 'והנה בדרך כלל העצה היעוצה הבדוקה והמנוסה בזה היא, אך ורק בהרבות תורה ועדות ד' נאמנה מחכימת פתי, שע"י לימוד התורה אפשר להשפיע הרבה יותר מכל הפעולות והמעשים, כי המעט מן האור תורה דוחה הרבה מן החושך, ועובדא ידענא, ממה ששמעתי מפיו של החפץ חיים זצוק"ל, שאצלו לימוד התורה וחיזוקה היא דבר הכי גדול".

"וכיוצא בדבר הביא מרן הגר"א וסרמן זצוק"ל הי"ד, בספרו קובץ הערות בסופו, 'שמעתי מפה קדוש רבינו בעל חפץ חיים זצ"ל בזה"ל 'דעם יצה"ר הארט נישט א ייד זאל פאסטען און וויינען און דאוונען אגענצן טאג אבער זאל אהר נישט לערנען' (ליצה"ר לא אכפת שיהודי יצום ויבכה ויתפלל כל היום ובלבד שלא ילמד)".

של סוגיא והוא ניזון מפת חרבה".

"כך עד זקנה ושיבה כשמשא העם כולו על כתפיו, כל בעיות הכלל מגיעות אליו, וכולם מחכים למוצא פיו והוא אין לו בעולמו אלא העיון וההתעמקות בדברי תורה, כל ראשו נתון לקושיא שהתקשה בה בסוגיא שלומד, או מוחו מחשב אם אפשר לומר טוב יותר את התירוץ שהתחדש היום בישיבה".

"כל זה ראינו דבר יום ביומו, זכורני במי הכנסיה הגדולה השישית בחורף תש"מ, משלחות נכבדות הגיעו ארצה מארה"ב ומאירופה בראשו זקני ראשי הישיבות משם, רבים השתדלו להשיג כרטיסים למעמד הנשגב ששנים לא היה כמוהו, רבינו הגדול זצוק"ל התכבד לשאת את המשא המרכזי הן בפתיחת הועידה והן בסיזמה הוא ידע שאלפים מצפים למוצא פיו, הוא אף צם ביום פתיחת הועידה כדי שיחוננו ד' במענה לשון, אמנם כל זה לא שינה אצלו מדרכו ועלה לישיבה כהרגלו לשאת ולתת עם התלמידים בעומק העיון כשכולו שקוע בסוגיא שלמדו בישיבה".

"פעמים היו קוראים לו באמצע לימודו בהיכל הישיבה, שאישים שונים מכובדים מחכים לו בביתו לדון בענייני ציבור דחופים הצריכים הכרעה מיידית, היו מקרים שהדברים אמורים בהכרעות ציבוריות קשות מאוד והיה יורד לביתו, ומיד עם סיום העסק בעניינים דחופים אלו היה שב ועולה מיד לישיבה וממשיך במו"מ של תורה באותו בירור סברא שעמד בה כאילו לא פסק לגמרי מלעסוק בה, כי אכן במחשבתו נשאר בכל עת ובכל שעה שקוע בלימודו, ואף כאשר היה עסוק בענייני ציבור בדברים שהיה סבור כי הם עיקרי היהדות, בכל זאת מיד לאחר שסיים לעסוק בהם, כבר היה ישוב אצל הגמרא שקוע כולו ברמב"ם כאילו זה שעות הוא יושב כך, והרבה עובדות כאלו ודומיהן יש מכל התקופות והזמנים".

"השקיעות הנוראה שהיה שקוע בלימוד, הרי ראו עליו בכל עת, אף כשהיה מהלך, איך כולו נתון בשקיעות מוחלטת בלימוד, פעמים רבות עמדו לידו דקות ארוכות והוא נתון בעיון המחשבה, ולא שם לבכלל שעומדים וממתנים לידו, בשעה שנתקשה באיזו קושיא הרגישו שהוא מיצר ואין לו מנוח וכל ריוניו נתונים למצוא יישוב לקושייתו ומשמצא תירוץ מיד נתמלא שמחה, ראו אצל ובמוחש את דברי הכתוב שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב והיה משתף ומדביק את הבחורים בשמחתו. ביטויים שונים שמעו מפיו כגון סברא זו שווה מיליון! או, איך אפשר להישאר שוה נפש כשאתם שומעים את מה שהתברר! ועוד כדומה משפטים רבים שעוררו ונטעו בלבנו שמחת התורה, ומכך למדנו איך להעריך ולייקר כל סברא ישרה ונכונה".

"לפעמים היה זה בדברים ובסוגיות שכבר דש בהם עשרות ומאות פעמים, ואלם כעת נתעורר לחשוב שצריך עדיין להוסיף ביאור בדבר והיה מתייגע יגיעות עצומות בעומק העיון למצוא ההסבר בנוסח הנכון, איך צריך לבאר הדבר, על כל סברא חדשה על כל בירור וביאור נוסף היה שש ושמח בכזו שמחה עצמה".

"מפיו שמענו שבאחד הימים כשהיה אצל רבו מרן הגאב"ד דבריסק זיע"א הציע רבו בפניו חידוש בדבר הלכה שנתחדש לו, היה זה

הביאור בדברי התוספתא בפסחים אשר לימים הודפס בחידושי מרן רי"ז הלוי עה"ת פרשת בא, משיצא מבית מרן הגרי"ז היה הולך וצוהל משמחה על הדברים ששמע, הגאון רבי דוד פינקל זצ"ל פגש בו וראה מיד את גודל שמחתו, שאלו על מה הינכם שמחים, ענה לו רבינו זצוק"ל: "שמעתי כעת ממורי הרב מבריסק זצוק"ל ביאור נפלא ואני אומר לכם, אינני יודע אם מגיע לי עולם הבא, אך אם הגיע לי חוששני שכבר קיבלתי שכרי בשמיעת חידוש זה. וכל אותו יום מי שפגש בו שמע ממנו מיד את הדברים הנפלאים ששמע מרבו. וכך עד זקנה ושיבה".

נתמלא מיד שמחה וביקש שיוציאו יין וחילק לחיים ועוד מיני מתיקה

הגר"א גרבוז שליט"א כמו חי את אותם ימים ותקופות, ובלהט הדביקות בתורה שראה אצל רבינו הגדול מרן זצוק"ל מוסיף ומספר עוד: "היה זה בשנים האחרונות כשרבנו זצוק"ל כבר היה ספון בביתו ולא היה בכוחו לעלות לישיבה, באחד הימים נתקשה באיזו קושיא בסוגיא דשובר, קושיא שכבר דן בה בספרו, אמנם עכשיו לא נתיישב על ליבו הנוסח שכתבם ביישוב הדבר, כל הבחורים שנכנסו באותם ימים לביתו מיד נשאלו בקושיא זו, והיה טרוד במחשבתו כל היום למצוא יישוב נכון, משנתבארו הדברים נתמלא מיד שמחה וביקש שיוציאו יין וחילק לחיים ועוד מיני מתיקה".

"לא אחת ראינו אצלו איך כששמע דבר נכון מאחד התלמידים מיד קם ונשקו על ראשו כמו מה שמסופר בגמרא הוריות (י"ב א') וכלשון מרן החזון איש באמונה ובטחון 'שאהבת התורה של הלכה אחת הציאתו משוין הנפש לתגבורת ההתפעלות וההתלהבות'. במקרה אחר כששמע סברה נכונה מאחד מחשובי הבחורים הוציא מיד מאה דולר ונתן לו".

"כל לימודו היה בעמל ויגיעה. מעולם לא חיפש להקל על עצמו וללמוד בעיון קל. כל עוד כוחותיו עמדו לו היה יושב ועמל בעומק העיון, פעם והיה זה כשהיה כבר כבן תשעים ויותר העיד על עצמו מעולם לא ידעתי מהו לישון באמצע היום, לבחורים שמחמת חולשתם היה צריכים לנוח מעט בצהרים, אמר 'מכל מקום אל תשכבו באופן של שינת קבע אל תנוחו מעט כפי הצורך, כי איך אפשר פעמיים לשכב לישון במשך היממה?'"

מסירת התורה - מעמדי השיעורים

משנזכר בשיעורים של מרן זצוק"ל, מוסיף ומנסה לתאר זאת תלמידו הגר"א שליט"א: "השיעורים הם פרשת לימוד בפני עצמה. מי שלא ראה לא יוכל להשיג, וכל התיאורים בכתב ובע"פ לא שראו. היו ימים בפרט בשנים האחרונות שהיה עולה לשיעור בקושי רב, חולשת גופו ניכרת היתה אף בהליכתו, אך כל זה עד שפתח בשיעור, משפחת בשיעור היה מיד מתחיל לסעור, העייפות והחולשה כאילו נעלמו, והוא בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו מרצה את השיעור, העמל לפני כל שיעור לברר את הדברים שוב מתחילתו, דברים

"כששמעתי זאת האפירו פני... אני הרי יועץ משכנתא! מאות תיקים של מסמכים עוברים תחת ידי מדי שנה, ובכל שנה בערב פסח אני לוקח כמה שקיות אשפה ענקיות, ממלא בהן את כל המסמכים וזורק... אין סיכוי שאני יכול למצוא את המסמכים ההם, כלומר, יכולתי לקבל בחזרה 400 אלף דולרים, והפסדתי אותם במו ידי!"

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על אינטרסים משותפים וכיבוד הורים

ששמע מאמו ע"ה שהיתה אחותו של החזו"א: בסוף ימיה, התגוררה אמו של החזו"א בתל אביב והוא עצמו היה גר בבני ברק, ובכל יום היה בא אליה לבקרה ומשוחח עמה כמחצית השעה.

יום אחד לא חשה בטוב וטעתה בשעה, ושאלה את בתה, אמו של רבינו הגר"ח 'למה ישע' לא בא היום?'. אמו חזרה לבני ברק, וסיפרה זאת לאחיה החזו"א. באותו רגע קם החזו"א ממקומו ומיד החל לרוץ לכיוון תל אביב, ורץ במהירות כזאת שאי אפשר היה להשיגו!

כעין זה אמר בהזדמנות רבינו הק' מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, שהתבונן וראה שכל האנשים הגדולים, מלבד מה שהיו בהם תורה ויראה שגידלו אותם - הרי חלק גדול מעלייתם היתה מכח ה'כיבוד אב ואם' שלהם!

אם כן, גילו לנו רבותינו שבקיום מצוות כיבוד אב ואם, יש את הכח להפוך לגדול בתורה, והנה עשו היה גדול כל הדורות במצוה זו כמו שהעידו חז"ל מדוע לא עמדה לו מצוה זו שיחזור בתשובה?

מספר תשובות יש בדבר, אבל התעוררות אחת התעוררתי להשיב עלי גיליון: אנחנו מוצאים כל זמן שעשיו מכבד את 'צחק, לא מוצאים פעם אחת שעשיו מכבד את רבקה!

בחז"ל אנחנו רואים שהנטייה הטבעית של האדם זה לכבד דווקא את אמו יותר מאביו ראה שאדם ירא מאביו יותר מאמו, ולכן במצוות כיבוד הקדימה התורה את כבוד האב לכבוד האם, כי

חז"ל הקדושים אומרים במדרש, שרבי שמעון בן גמליאל היה אומר דבר פלאי לכאורה: "כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמשו עשו את אביו. אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות", (בראשית רבה סה טז).

עשיו מתגלה כמי שמקיים מצוות כיבוד אב בצורה הנפלאה והמהודרת ביותר, אומר רבי שמעון בן גמליאל אני עמלתי והתנייגתי כל חיי לקיים מצוה זו ולא הגעתי אחוז מעשיו, עשיו היה משמש את אביו בלבוש מלכות.

ולהבין: ההתייחסות הזאת הינה במידה מסוימת הלכה למעשה, סיפר מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל: "כשהדפסתי את ספר 'ארחות חיים' להרא"ש, הוצרכתי לשלוח לדפוס את ההגהות על הספר, ובאותם ימים חליתי ושכבתי עם חום. נכנס אלי אז אבא זצ"ל, וסיפר לי שהוא הולך עתה למדפיס עם הגהותיו על ספר שלו. אמרתי לו גם כי יש לי הגהות, ואמר לי שאמסרם לו. מסרתי לו, וזמן ההדפסה של ספר זה ארך כמה שנים, לא זמן שיגרת.

"אמר לי אבא זצ"ל: יודע אתה מדוע ארך זמן כה רב? - כי מסרת אותם לי!"

"שאלתי - הרי לא שלחתי אותו למסור, רק אמרתי שגם לי יש הגהות? ענה לי אבא: בכל זאת, לא היית צריך לשלוח על ידי!" גילה הסטייפלער עד כמה עלינו להקפיד שלא להשתמש בהורים.

מרן זי"ע לא התעלם משאלתו של הילד

אבל כאן אני מבקש להציב שאלה קשה ביותר, שאלה ממעשה רב: היה זה בעת שבחן מרן ה"חזון איש" קבוצת ילדים על לימודם. בסיום המבחן פנה אליו אחד מהם ושאלו בתמימות: "איך מרן הפך ל'חזון איש'?"

מרן זי"ע לא התעלם משאלתו של הילד. הוא חשב מעט וענה לו: "בגלל מצות כיבוד אב ואם!"

ואכן הקפדתו של מרן זי"ע במצוות כיבוד אב ואם היתה מופלגת ביותר. רבינו שר התורה, מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, סיפר את

הוא קשה יותר על האדם, "כבד את אביך ואת אמך", ואילו ביראת הוריו האדם ירא בדרך כלל יותר מאביו ולכן הקדימה התורה את אמו בענין זה של מורא כמו שנאמר "איש אמו ואביו תראו". מדוע אפוא עשיו כיבד רק את אביו, ולא את אמו? התשובה מונחת במה שהתורה הקדימה "ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב, עשיו חש כי אביו אוהבו. עשיו לא אמר 'לשם יחוד' לפני שכיבד את אביו, הוא כיבד את אביו כחלק מעשיית עסק מסחרי. הוא עשה ביוזעס! תתן תקבל, לא תתן לא תקבל! אמו לא גילתה לו חיבה מיוחדת ולכן הוא לא טרח לכבדה כלל, אצל אבא הוא הרגיש שזה משתלם לו ולכן כיבד אותו. כיבוד כזה לא נותן שום כוח לעלייה ולסייעתא דשמיא....

המבט הזה כבר האריך בו הגרא"א דסלר זי"ע (מכתב מאליהו ח"ג 'כיבוד אב ואם והכרת הטוב') מייסד הרב דסלר זצ"ל כדרכו יסוד גדול. אם נתבונן נראה, כי כל חבורת פשע מוכרחה לסגל לעצמה משטר חזק של נאמנות בין איש לרעהו ונכונות להקרבה עבור כל אחד מבני הקבוצה. האם אהבה הדדית זאת מקורה באהבת אמת? ברור שלא! אהבה ודאגה זו היא ברית אינטרסים משותפים למען השגת המטרה, כך שבכוחות מאוחדים יצליחו להוציא את מזימתם הרעה לגזול, לחמוס ולרצוח.

זה למעשה שורש כל ההנהגות ה'טובות' של כל החוטאים שבכל הדורות. אין מוצאים אצלם עמל ועבודה שמצמיחים מדות טובות ומרוממים את אישיותם אלא להיפך - מוכנים הם ללכת רחוק מאוד בעולם של ויתורים ופעילות למען הזולת כדי לשרת את האינטרסים האפלים שלהם.

דוקא אצלם - מסביר הרב דסלר - "ימצאו אהבת חברים ודאגה לזולת באופן יוצא מן הכלל. העומד מן הצד משתומם ומתפלא לנוכח גילויי האהבה והדאגה, אולם פשוט הוא ששני שותפים שעד לא מזמן התחרו ביניהם והשמיצו זה את זה ברבים, ברגע שהחליטו לאחד את עסקיהם למרות השנאה הסמויה הבעורת ביניהם, למען האינטרס המשותף שהוא הצלחת העסק ושגשוגו, הם יהפכו לחברים הטובים ביותר כי כרגע האחדות משתלמת לשניהם.

עשו הידר במצות כיבוד הורים עד כדי כך שכאשר שימש את אביו לבש בגדי מלכות, אבל לא ממדות טובות נהג כן, אלא מתוך חשיבה אנוכית... הוא הגיע למסקנה הפשוטה שכדאי לו להמחיש לילדיו בדוגמא אישית כיצד מטפלים באב ישיש, כדי שבבוא העת, כשירצה משענת לימי שיבתו, ידעו בניו כיצד לדאוג לו... הן ראו הם את דאגתו שלו לאביו...

לא הכרת טובה יש כאן אלא 'עסק מכניס' ומניב פירות! לכן ה'כיבוד אב' שלו לא סתר את מחשבתו לרצוח את אביו למען האינטרס האישי שלו! כי גם מה שכיבד את אביו נבע מתוך אותו שורש של אנוכיות!

כשמתעוררים במצוה חשובה זו כדאי לראות מה כוחה בשמירת

האדם.

לפני מספר שנים פורסמה בעיתונות החרדית ידיעה קטנה, שסיפרה על מכונית קטנה ששעטה לקרבה של חנות ברחוב מודיעין שעל גבול בני ברק - רמת גן. המכונית פרצה את חלון הראווה, המשיכה לאורך כל החנות והגיעה עד הקיר הפנימי שלה. בעל הרכב הוגדר פצוע קל עד בינוני, ובעלי החנות לא היו במקום ברגע התאונה. המקרה ארע בשעות הבוקר המוקדמות.

לאחר חודש וחצי שלח אברך יקר למוסף שבת קודש של 'יתד נאמן' את הסיפור שמאחורי הידיעה היבשושית בעיתונות, כפי ששמע מבעל החנות ומשפחתו בהתרגשות גדולה.

האברך הוא בעל תשובה, תלמיד ישיבת "אור דוד" שבפרדס כץ. אמו שתח' היא אשה מבוגרת המתגוררת עם אחיו הרווק, שלאחרונה פתח חנות על גבול בני ברק - רמת גן. האח אינו שומר, עדיין, תורה ומצוות. ביום חמישי שלפני התאונה המדוברת התקשרה האם לבנה האברך והתאוננה בפניו על אחיו הצעיר המתגורר עמה, שאינו דואג לה כראוי ואינו מכבדה, ולפעמים אף מציק לה ומצערה בשגגה...

למחרת, הרים האברך טלפון כאוב לאחיו ונתן לו דברי תוכחה היוצאים מלב ללב, מאח לאח. בין הדברים אמר לו: "אחי, אינך שומר מצוות, לכל הפחות קיים כראוי את מצות כיבוד אב, החזק במצוה אחת שתהיה בידך!".

האח השתכנע והשיב בחיוב: "הצדק אתך, אשתדל להשתפר, להתאמץ ולהגיע למצווה מושלמת של כיבוד אב, אף אם לא תהא קלה!".

ביום ראשון בבוקר שאלה האם את בנה בעל העסק: "תוכל להקפיץ אותי למקום מסוים ברמת גן?" הוא חשב להתחמק, כיון ששעת פתיחת החנות קרבה כבר, ואם יסיע את אמו לתוך רמת גן ויחזור - הוא יאחר את הפתיחה איחור משמעותי. אך לפתע נזכר שסיכם עם אחיו מהישיבה שהוא "לוקח את עצמו לידיים" בנושא כיבוד אב.

"טוב, אמא, אקח אותך!" הכריז.

הם נסעו, וחלפו ליד החנות ברחוב מודיעין, הכל נראה היה נחמד ונעים בבוקרו של אותו יום ראשון...

הבחור הוריד את האם במקום הנצרך, ורבע שעה לאחר שעת הפתיחה הקבועה חזר עם רכבו לחנות, אולם הוא מגלה במקום אמבולנס, רכבי משטרה, ומהומה רבת.

הוא התקרב, וגילה את סיפור הצלתו:

בעל רכב שנסע ברחוב מודיעין שבצד הנגדי לחנות והמרחק ממנה, לחץ, בטעות, על דוושת הגז במקום על דוושת הבלם, ולא זו בלבד, אלא שהלחיצה נעשתה בכל הכוח. הרכב התרומם באוויר, עבר את גדר ההפרדה הנמוכה, נכנס לתוך חלון הראווה של החנות, חצה את החנות והתנגש בעוצמה בקיר השני!

אם הבחור היה באותה שעה בחנות, אין כל אפשרות שבעולם שהרכב לא היה נכנס בו בעוצמה רבה, ומי יודע מה היה מצבו והאם היה בכלל מצב כלשהו... שהרי החנות קטנה והרכב חצה את כולה!

אך הוא נתן רבע שעה לאמו וקיבל את החיים במתנה!!!

בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים. ולאידך, בימים שלא עמדנו בקבלות, הוא היה מחווה באצבעו: "תכנסו! תכנסו!" מבלי לגלות בפנינו שום רגשות הערכה והוקרה מיוחדים.

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים מיוחדת. ולאידך, בימים שלא עלתה בידנו לעמוד בקבלות בשלימות, הוא היה מחווה באצבעו ומרעים בקולו: "תכנסו! תכנסו!" אולם מבלי לגלות בפנינו שום רגשות הערכה והוקרה מיוחדים.

פעם כששחתי זאת בפני אחד הנכדים, היה נראה שאינו מתפעל כלל מהדברים, היה אצלו הדבר כה פשוט ושגרת, ולא הבין כלל מה באתי לחדש.

מכל זאת אנו רואים שהצדיקים רואים הכל, ומכאן מתחדדת השאלה ביתר שאת, כיצד יצחק אבינו, ממעמידי האומה, בעוצם טהרת נפשו לא הבחין בצביעותו של עשיו?

דרך נפלאה לבאר זאת סללו לנו גדולי בעלי המוסר: בתלמודי-תורה תמיד נהגו המלמדים לתאר באוזנו את גסות הרוח ורשעותו של עשיו; כיצד בלע את העדשים בפעירת פה. כיצד דיבר בבזו על הבכורה. כיצד שמר טינה ושנאה ליעקב אבינו ורדף אותו עד אחרית ימיו, ועוד. מציאות זו גרמה לנו לצייר במוחנו את עשיו כאיש גבוה ומפחיד, בעל חזות מגושמת וגסה, ולכן איננו יכולים להבין זאת כיצד יצחק אבינו לא הבחין בדבר שכל נער היודע קרוא וכתוב יכול להבחין בו בנקל, ומכאן מזדקפת התמיהה במלוא חריפותה.

מרבית המפרשים ובעלי המוסר עמדו על פליאה גדולה ועצומה הזועקת מאליה. התורה אומרת: "ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים: ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה

והענין משולל הבנה. כיצד יתכן שיצחק הצדיק מרום מעלתו ותפארתו אהב דוקא את עשיו ולא את יעקב? ויותר פלא כיצד יתכן שעשיו הצליח להתל ביצחק בקלות מבלי שיכיר ברשעותו? בעיני הבדולח שלו, לכאורה היה אמור להבחין בדקות הדברים בצביעות ובשקר שמסתתרות מאחורי דבריו של עשיו באיצטלא של התחסדות והצטדקות?

הרי ידוע מעשים מופלאים מגדולי הדורות הראשונים והאחרונים, שהבחינו בנקל על פניו של האדם היכן הוא עומד מבחינה רוחנית. כיצד יתכן שיצחק אבינו משלושת אבות האומה לא הבחין בדבר? עוד בדור האחרון זכינו לראות בעינינו צדיק וקדוש עליון, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, אשר המליצו עליו 'אין נסתר מנגד עיניו', לאור זאת שהיה מזהה באחת על פניו של האדם וכן על גבי הכתב את כל עברו ומצבו הרוחני של הכותב, וכבר נודעו לרוב סיפורי מופת נוראים שאירעו במחיצתו.

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני-ברק, זכינו לקבל תורה והשקפת חיים מהגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל, ששימש בימים ההם כמשגיח בישיבה. בהזדמנות מסויימת הוא דיבר על הביקור אצל גדולי התורה, ובתוך הדברים אמר: "עליכם לדעת שצדיקים רואים! יש לכם להתכונן כראוי לפני שהינכם דורכים על מפתן דלתו של צדיק הדור!". דברים אלו שיצאו מהלב נכנסו ללב.

כעבור מספר שנים כשלמדתי בישיבת פוניבז', זכיתי לעלות יחד עם קבוצת בחורים מבני הישיבה, במשך תקופה מסויימת לשוחח בלימוד עם ה'סטייפלער' מידי שבוע ושבוע. בשלב מסויים יזמו הבחורים שבימים שאמורים הם להיכנס אל ה'סטייפלער' ישכימו קום בשעה שש וחצי בבוקר, להספיק ללמוד לפני התפילה, ובנוסף יקבלו על עצמם 'תענית דיבור' במשך כל היום. מטבע הדברים היו ימים שהצליחו ליישם את הקבלות הללו כראוי והיו ימים שנכשלו בחלקם.

ואכן יכולני להעיד על תופעה פלאית. בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו

אך לאמיתו של דבר, תכונות נוספות היו לו לעשיו, הוא היה מדקדק עצום במצוות, והשתדל להחמיר על עצמו בקיומם. מעשי הרשע של עשיו המתוארים בחז"ל לא החלו כך בגלוי, בתחילה היה זה שינוי קטן, דק מן הדק, שאפילו עשיו עצמו לא הרגיש בכך. הוא המשיך לרמאות את עצמו שהוא צדיק ונוהג בצדקות, עד שגם יצחק לא היה מסוגל להרגיש בזה.

מרחן הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כותב זאת בלשונו הזהב: "הנה איך זה באמת מובן לנו? האם היה כאן חלילה איזה מעשה של ילד שובב המתלוצץ מאב לא חכם והמרמה אותו מראש עד עקב? והאם באמת היה כל כך קל לרמות את יצחק? חלילה מכל זה!"

"אלא פירוש הדברים נבין מכך, שהעמידה התורה מעלתו של יעקב שהיה איש תם, היינו שכולו היה מתאים התאמה בתכלית, פיו ולבו שוין. נבין אם כן שזה שנאמר על עשו שהיה ההיפך מיעקב 'איש יודע ציד' - כלומר שלא היו מתאימן אצלו הפה והלב. אמנם כי היה מדקדק במצוות, והוא עשו דימה ודאי כי מחמיר גדול הוא, ולא היתה לו אף ידיעה מחסרונותיו. אלא שלא היה איש מתאים, לא היה מתאים עם כל עצמותו וזה הוא 'יודע ציד' ההיפך 'מאיש תם'..."

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', ביטא זאת בשיחתו בלשון אחרת: "בודאי שעשיו דקדק במצוות, ולפחות עשיו בעצמו היה סבור שמדקדק במצוות, וחי בתוך השקר וסבר ששלם הוא במעשיו. כי כן ניתנה כח לרע ולשקר, שיכול להיות רשע גמור ולסבור שמעשיו כשרים וראויים. וכל הנפקא מינה בין הטוב לרע הוא רק בענין פיו ולבו שוין, וכיון שהיה מרמה את עצמו יכול היה גם לרמות את אביו".

ויש שדקדקו זאת מדברי רש"י שפירש שכיון שנעשו בני שלוש עשרה שנה זה פורש לבתי מדרשות וזה פורש לעבודה זרה. שהנה לא נאמר ברש"י זה 'הולך' ועובד עבודה זרה, אלא זה 'פורש' לבתי מדרשות וזה 'פורש' לעבודה זרה. משום שבתחילה הם עדיין לא 'הלכו', הם רק 'פרשו' בלב כל אחד לכיוון אחר.

בתחילה עדיין לא היה עשיו שקוע ממש בעבודה זרה, אדרבה עדיין היתה בו גדלות מסויימת שבגללה היה סבור שהוא צדיק גמור, ואף יצחק אבינו יכול היה לטעות במהותה, שכן הפרישה היתה כאמור רק בלב ולא במציאות, ולכן עדיין אחז שהוא מחמיר גדול, ורק באופן הזה הכירו יצחק. בשונה מרמקה שכבר בימי עיבורה הרגישה שהוא רוצה לצאת לבתי עבודה זרה, (כמובא במ"ר סג, ה).

אמרה שנונה אמר פעם הגאון רבי אהרן שייף, רבה של אנטוורפן: "לכל רמאות ישנו גבול מסויים. כלומר, את החבר אפשר לרמות כמה חודשים, את בני הבית כמה שבועות, את אשתו כמה ימים, אך רמאות של האדם כלפי עצמו הוא ללא גבול. האדם מסוגל לרמות את עצמו בלי סוף ובלי גבול".

זה היה שורש תחילת הנפילה של עשיו, שלא היו פיו וליבו שוין. הוא רימה את עצמו שהוא בעל דרגה, ודיבר גבוהה גבוהה על דקדוקי מצוות, ואף הידר במצות כיבוד אב ואם. אלא שבתוך תוכו כבר פשתה הריקבון, הרצון לפרוש לבתי עבודה זרה כבר היה קיים בו,

אך כיון שלא עשה זאת למעשה עדיין סבור היה שנשאר צדיק. הדקות הזאת היתה קשה מאוד לזיהוי ולהבחנה, לכן יצחק לא הרגיש בה, ובודאי שלא עשיו שהיה נוח לו לרמות את עצמו, לחיות ברמאות.

כיוצא בזה, אמר פעם האדמו"ר בעל 'אמרי אמת' מגור זצ"ל, הרי במדרש אמרו (ב"ר סה, טז): "אמר רבי שמעון בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמשו עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות".

שאל הרבי מגור, לכאורה מה מנע מרבי שמעון בן גמליאל לנהוג גם כן כמו עשיו ולשמש את אביו בבגדים מכובדים?

אלא השיב 'אמרי אמת' תשובה מחודדת שאמיתותה נוקבת: "נְאֻכְגְּמֵאכְט אִיז גָּאָר נִיט!" ["חיקוי זה כלום!"].

עומק כוונת הדברים הוא, שלתפוס מעטה חיצוני של החלפת בגדים, מבלי שהיא תבוא מהכרה אמיתית של כיבוד אב ואם מתוך תוכו של הנפש, זה כלום! זה חיקוי עלוב ותו לא!

אופן החיקוי החיובי

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, מספר שכאשר עלה לאחר נישואיו להשתקע בארץ הקודש החליף את מלבושיו, ממלבוש אמריקאי ללבוש ירושלמי אוטנטי, כמנהג המקום וכמנהג משפחת רעייתו, ונכנס ללמוד בכולל של ישיבת קמניץ.

ביום מן הימים, בעת שלמד בכולל, להפתעתו נכנס להיכל בית המדרש רבו הגה"צ רבי ישראל חיים קפלן זצ"ל, ששימש כמשגיח בישיבת 'בית מדרש עליון' במונסי, שרבי משה אהרן נמנה כתלמיד בישיבה ההיא במשך כמה שנים. הרב קפלן הוא חתנו של מרחן הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל ממיר, וחונתו של יבדל לחיים מורי הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז'.

רבי ישראל חיים שזיהה את תלמידו החשוב משכבר הימים ניגש אליו לאחל לו שלום ברגשות חמים, ותוך כדי דיבור הוא שם לב לכך שרבי משה אהרן עוטה חליפה ארוכה, לא כפי שהכירו מימות חוץ לארץ. הוא הסתובב סביבו והביט עליו מכל עבר כמשתהה: "אה! א' פֶּאָרְטִיגֶער תַּלְמִיד חֶכֶם!" [תלמיד חכם מושלם!]. "אִיר הַאָּלְט שוֹיִן בֵּי דְעֵם?... [אתם כבר אווזים בזה?]."

מתוך מבוכה מסויימת שתק רבי משה אהרן ולא הגיב, ורבי ישראל חיים המשיך לומר: "אל תתפתה להאמין! תדע לך שנשארתי אותו הדבר כפי שהיית עם החליפה הקצרה... זה לא שינה בעצמותך כלל!..."

לימים, כאשר סיפר זאת רבי משה אהרן בשיחתו בישיבה, אמר: "בשעת מעשה לא ירדתי לסוף דעתו, ואף חשתי פגוע מן הדברים. אך משהתיישבתי בדבר הבנתי כי מורי ורבי, שהיה איש אמת ללא כחל וסרק, ודאי חפץ היה ללמדני יסוד עצום בעבודת ה', שכאשר החיקוי כשלעצמו אינו נובע מטהרת ופנימיות הנפש, הוא אינו פועל

יש לי ניסיון של הרבה מאוד שנים ב"ה בעולם התשובה, כבר למעלה מ-25 שנה שאני פעיל בתחום, ואני יכול להעיד שתקופה כזאת עוד לא ראיתי. זה מזכיר את הסיפורים על תקופת השיא של פריחת תנועת התשובה, לפני כמה עשורים, כשפתאום היה גל ענק של חוזרים בתשובה

פעיל 'אחינו' הרב ישראל דחבש, בשיחה נרגשת על התעוררות הגדולה לתשובה בעם ישראל

בימים האחרונים קיבלנו שיחת טלפון נרגשת. על הקו פעיל 'אחינו' הוותיק הרב ישראל דחבש, שקוראי 'לקראת שבת' כבר נהנו לא פעם לקרוא ראיונות שערכנו איתו, ושבהם הוא שיתף אותנו ואת הקוראים מהפעילות הברוכה והענפה של ארגון 'אחינו', - זרוע החיזוק והקירוב של המעצמה התורנית 'דרשו'.

הרב דחבש יורה בקצב מהיר את המילים. אין לו זמן, משום שידי עמוסות בעבודה בתקופה הנוכחית. "זה המצב הביטחוני", הוא מסביר, "פשוט אין לנו זמן לנשום. כל הזמן עובדים בכל מקום, משתדלים להספיק כמה שיותר". לרגע ניתן היה להסיק בטעות שהרב דחבש הצטרף לארגון חסד שמחלק אוכל לחיילים, או אולי נוסע לבקר פצועים בבתי החולים, אבל הוא מסביר לנו שהוא מדבר דווקא על הפעילות בארגון 'אחינו'. "האירועים בדרום פתחו לאנשים רבים צוהר לעולם חדש", הוא מסביר, "העובדה שהיישובים שומרי השבת ניצלו במהלך הטבח הנורא בדרום, פשוט טופחת על פניו של הציבור. זאת עובדה! במקום שבו שומרים שבת לא היתה להם דריסת רגל."

אלו שכן ניצלו בדרך נס, כולם מדברים אמונה

"יתירה מזאת, אנחנו רואים שאלו שכן ניצלו בדרך נס, כולם מדברים אמונה וקוראים להתחזק בשמירת שבת, כמו הגב' רחל מאופקים ובעלה, שהיו כלואים בביתם במשך שעות עם חמישה מחבלים צמאי דם, וחולצו כמעט ללא פגע. מה אמרה הגב' רחל לאחר מכן? איזה מסר היא העבירה לציבור? תשמרו שבת!"

"כך גם החטופה היחידה ששחררה בפעולה צבאית, בזכות מה היא שוחררה? אחרי שאמא שלה הפרישה חלה ובכתה בתפילות למענה, והדוד שלה קיבל על עצמו לשמור שבת כל ימי חייו אם היא תשתחרר, פתאום היא משתחררת - נגד כל הסיכויים!"

"מנגד, כל הקונספציה הזאת ש'לעולם לא עוד' כי במדינת ישראל יש צבא חזק שמגן על היהודים התנפצה. לא צבא ולא נעליים, אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר."

"התחושות האלו רווחות מאוד בציבור, ובהתאם לכך יש ביקוש עצום ליהדות. אנשים מתחזקים, רוצים לשמור שבת, רוצים ללמוד תורה."

"בדרך כלל שהמצב הביטחוני מתערער, יש יותר כעס על החרדים, למה אתם לא משרתים, למה אתם לא הולכים לצבא, למה רק החילונים נהרגים בקרבות וכו', אבל הפעם אפשרות לראות שזה ממש לא המצב. אנשים מבינים שיש כאן משהו יותר גדול, שזאת לא מלחמה של רובה מול רובה וטנק מול טנק, זאת מלחמה עם עומק רוחני, והתורה היא זאת ששומרת ומגינה על עם ישראל."

הרב דחבש מספר על מקרה אחד מיני רבים, שממחיש את המצב: "באחת המדרשיות למד אצלנו נער, שהוריו התנגדו מאוד לתהליך החזרה בתשובה שלו. אבא שלו איים עלינו, כבר סיפרתי על זה פעם ב'לקראת שבת'. הם ממש כעסו עלינו ורצו לכלות בנו את זעמם על כך שהבן שלהם הלך לישיבה במקום לצבא."

הם ראו בעיניים שרק התורה והמצוות שומרים על עם ישראל

"בימים האחרונים התקשר אלי הבחור הזה, שב"ה כבר עושה חיל בלימודיו, וסיפר לי שאמא שלו התחילה לשמור שבת, ואבא שלו

**"ישנם רבים החפצים
ללמוד את הש"ס אך
אינם מסוגלים לעמוד
בקצב גבוה ועד מהרה
מתייאשים.
על הצורך הזה עונה
התזכנית הנפלאה
"עמוד יומי".**

**הצטרפו למאות המאזינים
לשיעורי ש"ס**

הרה"ג רבי מנחם דריימן
על 'העמוד היומי' שליט"א

**מוקד השיעורים של 'דרשו':
077-2222-666**

גם מתחיל להתעניין יותר ועושה צעדים ראשונים בקיום המצוות. שאלתי אותו איך זה קרה? והוא אמר לי בפשטות: "הם ראו בעיניים שרק התורה והמצוות שומרים על עם ישראל". לדבריו, המועדוניות מלאות יותר מבימי שגרה: "זה לא נתפס. המדרשיות מלאות עד אפס מקום, יש המון המון בחורים שמתעניינים, רוצים להיכנס לשיעורי תורה קבועים, יש כאלו שרוצים להיכנס לשיבה, ואין לנו מספיק פעילים כדי לקלוט אותם ולעשות איתם את הצעדים הראשונים לפני שייכנסו למסגרת. אם היה לי יותר זמן או שהיו לי כמה אברכים נוספים שאני יודע שאני יכול להפנות אליהם בני נוער ולהעניק להם טיפול מקצועי, היו עכשיו עוד כמה עשרות בחורים בישיבות.

זה פשוט מדהים! מגיע למדרשיה בחור מגולח, ראש כמו אבטיח

"זה פשוט מדהים! מגיע למדרשיה בחור מגולח, ראש כמו אבטיח, אין לו שיערה אחת. אתה לא מבין מה הוא עושה בכלל ברחוב שבו יש מדרשיה, נראה הכי רחוק בעולם מתורה ומצוות, והוא מתחנן שילמדו אותו גמרא. אני אומר לו, ידידי, עם כל הכבוד אתה עוד לא שם, קודם תלמד קצת חומש, בוא נראה שאתה יודע לומר 'שמע ישראל', לאט לאט, מה אתה קופץ מיד לגמרא, אבל הוא לא מוותר לי! הוא מתעקש, ואני מזמין אותו לשיעור גמרא, והוא יושב שם שעתים ושלוש שעות ובולע כל מילה בצמא! לא יאומן!

"יש לי ניסיון של הרבה מאוד שנים ב"ה בעולם התשובה, כבר למעלה מ-25 שנה שאני פעיל בתחום, ואני יכול להעיד שתקופה כזאת עוד לא ראיתי. זה מזכיר את הסיפורים על תקופת השיא של פריחת תנועת התשובה, לפני כמה עשורים, כשפתאום היה גל ענק של חוזרים בתשובה.

פשוט תתחילו לעבוד, להכות בברזל בעודו חם

"מכאן תצא הקריאה", משלים הרב דחבש, "אברכים שמרגישים שהם מסוגלים לכך, כאלו שיש להם גישה לעניין, ויכולים לשבת עם בני נוער, לתת להם היכרות ראשונה עם התורה, עם הגמרא, לענות להם על השאלות הראשונות שיש להם ביהדות, בואו והצטרפו ללגיטו של מלך! בואו תצטרפו לפעילות הברוכה הזאת, ככל שיהיו יותר פעילים, יהיה יותר מענה לאלו שמעוניינים להצטרף, אני מחזיק ברשימה של כמה עשרות בחורים שממתינים לטיפול שלי, הלוואי היתה לי רשימה של פעילים חדשים שאני יכול לשלוח אליהם, ולתת להם לפחות את המענה הראשוני. אני מבקש, רבותי, אל תהססו, פשוט תרימו את הכפפה ותתחילו לקרב, יש המון ארגוני קירוב, יש מדרשיות בכל עיר ועיר, פשוט תתחילו לעבוד, להכות בברזל בעודו חם, אפשר לזכות אינסוף בחורים צעירים, להכניס אותם לעולם התורה והמצוות".

ניתן לפנות אלי במייל is8402008@gmail.com

עוד פסיעה ועוד פסיעה, והנה הוא כבר ליד הכרזה. מאחוריה ממוקם כלוב גדול, אטום בצורה הרמטית, עם סורגי מתכת ענקיים, וכל זה מוכיח לכאורה שבתוך הכלוב מסתתרת לה החיה המסוכנת, שאינה נראית בינתיים...

מי החיה המסוכנת בעולם?

על הכרזה בשעריו של אחד מגני-החיות הגדולים בעולם

עומדים מול המראה ומול השלט בגן החיות

מאת: הרב משה מיכאל צורן

כאשר שמענו בפעם הראשונה את הפרטים המובאים בקטע זה, לא יכולנו להאמין שהם נכונים... ומדוע? - כי איך יתכן שלא שמענו עד היום אף דרשן/מרצה/ שיזכיר את הדבר בדרשותיו ובהרצאותיו? הרי המסר העולה מפרטי הדברים דלהלן הוא כה חד וברור, ואיך קורה שמחזה הנפרס לעיני הציבור באחד מגני החיות הגדולים בעולם כולו, והצמוד למקום מגוריהם של קהילות חרדיות באמריקה, לא הגיע עד היום לאוזני הציבור?

אבל, כשקיבלנו את התמונות לדינו, הבנו שגם בימי הטכנולוגיה התקשורתית הנפוצה כל-כך בימינו, עדיין יש דברים שלא מתפרסמים, עד העיתוי שנקבע להם מן שמיא...

רק כך נוכל להבין, ולקלוט, את מה שסיפר לנו הרה"ג רבי מתתיהו גודלבסקי, מנכ"ל מוסדות 'קרן הילד', בדבר השלט המופיעה בשערי גן-החיות הענק 'ברונקס'. המדובר בגן-חיות השוכן בצפון-מערב רובע 'ברונקס' בעיר ניו יורק, דרומית לגן הבוטני.

גן חיות זה הוא כאמור אחד הגדולים ביותר מסוגו בעולם, ומתפרס על פני שטח של יותר מ-1,070 דונמים, שבהם זורם גם נהר ברונקס. הגן הוקם לפני כ-130 שנה, ונקרא "הגן הזואולוגי של ניו יורק". מיליוני אנשים כבר ביקרו בו במהלך השנים.

בשערי גן-החיות מופיעה כרזה באנגלית האומרת כך:

"The most dangerous animal in the world" ובתרגום לעברית: "החיה המסוכנת ביותר בעולם". כל מי שנכנס לגן, בטוח שבמהלך סיורו במקום הוא אמור להיתקל בחיה המסוכנת ביותר בעולם, ובדמיונו מצטיירות דמויות של חיות כמו טיגריס גדול-ממדים, אריה טורף, אולי גם תנין ענק הפוער את מלתעותיו. הדמיונות, כידוע, אינם נעצרים בשומקום...

הוא הולך והולך, עובר מכלוב לכלוב, ובינתיים הכל שגרת. אף חיה אינה ראויה בשלב זה להתעטר בתואר המפוקפק 'החיה המסוכנת ביותר בעולם'. והנה הוא מגיע כבר אל סופו של גן-החיות, ששטחו מגיע כאמור לכ-1,070 דונם.

ומרחוק הוא מבחין בכרזה הגדולה שהיתה תלויה בשער. אבל, איפה החיה המסוכנת? מי היא זו ואי זו היא? הוא לא מבחין בכלוב אימנטי, או בביתן רב-ממדים המכיל חיות-טרף לא-מוכרת, והאמורה ליטול את התואר של החיה המסוכנת ביותר בעולם.

עוד פסיעה ועוד פסיעה, והנה הוא כבר ליד הכרזה. מאחוריה

ממוקם כלוב גדול, אטום בצורה הרמטית, עם סורגי מתכת ענקיים, וכל זה מוכיח לכאורה שבתוך הכלוב מסתתרת לה החיה המסוכנת, שאינה נראית בינתיים...

ואולי, כך חושבים כל מטיילי הגן, אולי מדובר באמת בחיה קטנטנה, אבל כזו האוגרת בתוכה סכנה עצומה ליקום כולו, ועוד מעט נראה אותה...

אבל אז הוא מבחין שמתחת לכרזה יש... ראי גדול, שבו משתקפת דמותו-שלו, של האיש המתבונן בכרזה ובכלוב. הוא עדיין לא קולט את הפינט, אבל אז הוא מבחין שבחלקו התחתון של הראי כתוב לאמור: "אתה מסתכל עכשיו על החיה המסוכנת ביותר בעולם. היא, לבדה, מכל בעלי החיים שחיו אי-פעם, יכולה להשמיד (והשמדה) מינים שלמים של בעלי חיים. וגם כעת בכוחה למחות כל סימן חיים מעל פני האדמה".

עכשיו כבר הכל ברור ונהיר - - -

דווקא באמריקה, בארץ המותרות, ודווקא בגן-החיות הענק הזה, החליטו להביא לידי ביטוי את הידיעה הכל-כך קריטית הזו שהאדם הוא-הוא החיה המסוכנת ביותר בעולם! יוזמי הכרזה לא הסתפקו בעצם הקביעה הדרמטית, אלא הוסיפו ופירשו, ופירטו, שהאדם לבדו בכוחו למחות כל סימן-חיים מעל פני האדמה. הכרזה הזו אמנם נתלתה באמריקה, אבל הם לא גילו את אמריקה... תורת

ישראל, התורה הקדושה, כבר קבעה זאת בימי בריאת העולם. 'והוא יהיה פרא אדם' וכו'

כך שהאמריקנים שכחו להוסיף שם משפט אחד, והוא, שהאדם היא החיה המסוכנת ביותר בעולם, אלא אם כן הוא צועד בדרך התורה, תורת ישראל, ומקיים את מצוותיה ומשפטיה, ואז הוא הופך מהחיה המסוכנת ביותר ליצור האצילי והנסיכי ביותר בעולם כולו.

הסוד הגלוי לכל חובשי בית המדרש: ריקנות הנפש לא תימלא מחורבנה; הנשמה לא תימלא מענייני העוה"ז

דומה שבדורות האחרונים לא צריך להתאמץ להסביר מדוע האדם הוא באמת החיה הכי-מסוכנת. צא וראה מה הספיק בן-אנוש לעשות בעולם! כמה מלחמות, כמה הרוגים, כמה סבל ויסורים נגרמו ע"י פצצות מתוחכמות שיוצרו על-ידי האדם, והכל נובע מרוע-זדון שנוצר בנפש הריקה מכל תוכן.

על הפסוקים 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אהלים... ויבא עשו מן השדה והוא עיף' (בראשית, פרק כ"ה כ"ז-כ"ט), כותב מרן הגרי"ש אלישיב דבר נפלא מאוד.

עשו מצטייר בעינינו, לכאורה, כאיש עשיה... הוא בונה וכובש, וכל העולם מסור בידו; אין לפניו שום הגבלות, אין כאן לא איסור ולא שבועה... הוא אינו מסתייג מרציחה או מגילוי עריות, כל התאוות וכל ההנאות בחיקו וברשותו.

מן הצד השני יושב לו יעקב על הגמרא בישיבת שם ועבר, והוא - עם גדרים וסייגים על כל צעד ושעל. זה אסור וזה מותר, זו מצוה וזו עבירה.

לא רק שאסור לו לרצוח והוא מחויב לגדור את עצמו בעריות, אלא אפילו ההסתכלות על דברים לא-טובים אסורה עליו. גם ללשונו הוא צריך לשים מחסומים. והגדרים הללו הולכים איתו אל כל מקום שבו הוא נמצא, ומלווים אותו בכל שעה ביום.

הוויכוח הזה בין יעקב ועשו, הוא ויכוח נצחי הנשנה בכל דור ודור. ואכן, שני עולמות נפרדים הם, לכל דבר.

לועגים ובזים ליעקב

עשו הוא "איש יודע ציד איש שדה", מטרתו לרכוש קניינים ונכסים, וליהנות מן העולם עד מקום שידו מגעת; אין דבר העומד לנגדו, וכדי להשיג את הנאותיו ותאוותיו - הכל כשר. כנגדו ניצב יעקב "איש תם יושב אהלים", כזה המסתכל על כל העולם מתוך ד' אמות של הלכה בלבד. עשו, וכל ההולכים בשיטתו, מביטים על יעקב כאיש חסר-דעת. הם לועגים ובזים לו, על כי אין לו ענין אחר בחיים כי אם בית המדרש וד' אמות של הלכה. הם לא מסוגלים להבין כיצד יתכן ש'אדם נבון' כמותו יקריב את עצמו ואת כל-כולו למען התורה, וידיר את עצמו מהנאות העולם, עד כי הוא עסוק כל ימיו בעבודת השם, ונתון בעול המצוות. הם אינם מבינים איך קוראים לחיים שכאלה בשם חיים?

אולם, לא ארכו הימים "ויבוא עשו מן השדה והוא עיף". עייפות זו, מה פשרה, שואל מרן הגרי"ש? מי טורד ומי שולל את מנוחתו? מי מנסה לקחת ממנו את ה'חופש' שלו, את התאוות וההנאות? עייפות זו מלמדת שעשו מרגיש בתוך-תוכו מהומה פנימית וסערת רוח. מדוע?

רק יעקב, וההולכים בשיטתו, יודעים את הסוד. וסוד זה גלוי וידוע הוא לכל באי בית המדרש, שמיום עומדם על דעתם מכירים את הכלל הכל-כך פשוט, שריקנות הנפש לא תימלא מחורבנה! הנשמה הגדולה, מעשי ידי ה', חלק אלוק ממעל, לא תימלא מהשגת חפצי העולם הזה. חד וחלק.

הגיע היום שבו עשו מכריז 'אני עיף'

כל מחמדי העולם אין בהם כדי לספק את הנפש. "לא על הלחם לבדו יחיה האדם" (דברים, פרק ח' פסוק ג'). רק מי שיש לו מטרה גבוהה ונשגבה בחייו, יראה טעם בחייו, ונחת בעמלו.

ועל זה אמרו (אבות, פרק י' משנה י"ז) "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא"; האנשים החיים על פי התורה, אוהבים באמת את חייהם וחסים על חייהם, כי רק הם יודעים מה אפשר לרכוש בחיים.

עשיו צחק ולגלג על היותו של יעקב 'איש תם', והירבה להקניט את הדרך הזו, וטען שאין בה מאומה. אבל לבסוף נתגלה הדבר, שהוא-עצמו אין לו כל טעם בחיים. הגיע היום שבו מכריז עשו "עיף אנכי!" דווקא לאחר שטעם באותו יום מכל כך הרבה הנאות ותאוות, הוא מרגיש את עצמו רעב ועיף.

ודוקא אז היה הרגע המתאים שיעקב יאמר לו "מכרה כיום את בכורתך לי". יען החיים, וכל העולם כולו, לא נבראו בשבילך אלא בשבילי.

ועשו משיב "הנה אנכי הולך למות"; לא מצאתי כל ענין בחיים רוחניים, ואם כן "ולמה זה לי בכורה".

הנפש תובעת את שלה

ובאמת, אם נסתכל אל תוך ליבו של בעל העבירה, נראה מיד שהוא אינו מוצא סיפוק בעולמו. כל הזמן הוא צמא, כאילו שתה זה עתה מים מלוחים, למרות שאך כרגע מילא את עצמו בבקבוקי 'קולה' וגזוז; הוא עיף, כאילו שב זה עתה ממסע מפרך, למרות שרביץ שעות רבות על מיטתו. כי הנפש תובעת את שלה.

ולעומתו, יעקב מרגיש תמיד שבע-רצון. הוא קם באשמורת הבוקר, ולומד כמה שעות ברציפות, ואינו עיף; אדרבה, הקימה הזו מרעננת אותו במשך כל היום. ומי כמו הרב אלישיב, אמר הגר"ז זילברשטיין, יכול להעיד על כך!... יכולני להעיד שהוא לא הכניס לפניו יותר מלחם צר ומים לחץ, וגם לא התלונן מעולם על כך שהוא רעב וצמא, בודאי לא עיף... שהרי במשך כל שנותיו השכים קום בשעה מוקדמת מאוד, וכידוע. עד שהגיע למצב שכל העולם חיפש אותו!

וכי היה מאושר ממנו על-אדמות?

"בא לכאן עובד חדש, והוא פשוט לא מאמין למה שהוא רואה. כל הזמן הוא מגלה עוד פעילות ועוד תוכנית לימוד. הוא אמר לי שהוא מרגיש שהוא הפך ל'כלי קודש', כשכל הקשה על המקלדת, מוסיפה עוד תורה בעם ישראל!"

הרב יחיאל (חיליש) גולדברג, אחראי משמרת במוקד הטלפוני של 'דרשו', עם חוויות מיוחדות מהפעילות הענפה עם יציאתה לדרך של תוכנית הלימוד 'עמוד היומי' מבית 'דרשו'

יוחנן וסרמן

צלצול הטלפון אינו צליל נדיר במוקד הטלפוני של 'דרשו'. זוהי מוזיקת הרקע שמלווה את כל שעות הפעילות של המוקד, מהשעה 9:00 בבוקר ועד השעות המאוחרות בלילה. שיחות נכנסו במשך כל היום, אנשים מבקשים לברר ציונים, לבדוק מועדי ומיקומי מבחנים, רוצים להעיר הערות ולבקש הסברים... והמוקדנים? יושבים דרוכים על מקומותיהם, נכונים לענות לכל שיחה טלפונית באופן מידי.

"בימים כתיקונם, משך המתנה ממוצע במוקד 'דרשו' עומד על זמן קצר מאוד' מסביר הרב יחיאל (חיליש) גולדברג, אחראי משמרת במוקד. "יש כאן צוות גדול של מוקדנים, תחת שרביט הנהלתו של ידיד הרה"ג ר' חיים שיינברגר המנצח על המלאכה ביד רמה, משמרות מסודרות, כל אחד יודע את העבודה שלו ואת שעות העבודה שלו, וב"ה אנחנו משתדלים להשתלט על כל הפניות בצורה הכי מקצועית שאפשר.

"אבל יש תקופות של לחץ, כשמתחיל מחזור חדש של 'הדף היומי' למשל, או כשיש סיום ענק בהיכלי 'יד אליהו' או ב'ארנה', בסיום הש"ס או בסיום ששת חלקי המשנה ברורה וכדו'.

"יש עומסים גם לפני מבחנים ב'קנין הלכה' וב'קנין ש"ס', ועוד תקופות שונות של לחץ על הקווים, ומנהלי המוקד תמיד דואגים להיערך מראש, מתגברים את המענה כדי שנוכל לעמוד בלחץ בסייעתא דשמיא.

לאחר ההקדמה האמורה, מתאר הרב גולדברג בהתרגשות את העבודה בימים אלו: "מה שקורה עכשיו במוקד 'דרשו' זה פשוט לא יאומן! זה מעבר לכל הציפיות. התחילו תוכנית חדשה 'עמוד היומי', לימוד של עמוד אחד בעיון כל יום, ומראש היה צפי להיענות גבוהה. "תגברו את העמדות פה במוקד בהתאם, ונערכנו. ואכן בהתאם לציפיות אנשים רבים נרשמו לתוכנית, וביקשו לקבל את חוברת הלימוד או לברר מתי המבחן הראשון ואיפה נבחנים.

"עד כאן הכל צפוי והרשות נתונה. בדיוק לשם כך יושבים ונערכים ומכינים את הקרקע מבעוד מועד. אבל ההפתעה הגדולה באה דווקא אחרי שהתוכנית יצאה לדרך, זה זמן שבו כבר אמורה להיות רגיעה, מי שרצה להירשם כבר נרשם, ומי שלא, אולי יצטרף כשתחילו את המסכת הבאה, מסכת שבת.

"אבל לא! לא רק שהפניות לא פחתו, אלא שהן מוסיפות להתרבות עוד ועוד! מתברר שהחבורות של הלימוד היומי עם 'עיון העמוד', הופצו בבתי כנסת ברחבי הארץ, ואנשים פשוט התלהבו. כמעט כל פניה חדשה שאנחנו מקבלים מתחילה במילים: "שלום, ראיתי את החוברת שלכם ונורא התלהבתי, אפשר עוד להצטרף ללימוד?"

"האמת, אני חייב להודות שזה מאוד מחמיא לי. כמוכן שלא כתבתי את החוברת, ואני לא הייתי קשור בשום צורה להפצה שלה, אבל כאיש 'דרשו' זה פשוט עושה לי נעים בלב לדעת שיש פה עוד מוצר מנצח בארגון שאני עובד בו. אחרי המשנה ברורה, והחומש של דרשו, אחרי ה'דרש דוד', ה'שולחן ערוך', וה'חפץ חיים' במהדורת 'דרשו', יש לנו פה עוד יצירת פאר, הציבור פשוט מתלהב ודורש עוד ועוד!

"זה לא מובן מאליו. זה ממחיש את הסייעתא דשמיא העצומה שמלווה את הארגון בכל צעד ושעל, ואני ממש מתרגש בכל יום מחדש על הזכות שנפלה בחלקי לעבוד בכזה מקום מיוחד."

הרב גולדברג מספר שהתחושה אינה מוגבלת רק אליו: "בא לכאן לא מזמן עובד חדש, דווקא לא במוקד אלא יותר בנושא של פיתוח תוכנה, והוא מספר לי שהוא פשוט לא מאמין למה שהוא רואה. כל הזמן הוא מגלה דברים חדשים, עוד פעילות ועוד תוכנית לימוד, עוד ועוד אגפים שלמים בפעילות של 'דרשו', שהוא לא ידע עליהם בכלל, והוא חשב

שהוא מכיר את 'דרשו'. הוא אמר לי שהוא מרגיש שהוא הפך ל'כלי קודש', הוא עושה את העבודה שעשה במקומות אחרים, אבל עכשיו כל הקשה על המקלדת, מוסיפה עוד תורה בעם ישראל!".

"הנבחנים מגיעים מכל קצוות הקשת", הוא מסביר בהתייחס לתוכנית הלימוד 'עמוד היומי'... "יש זקנים בני 80 ומעלה, ויש ילדים לפני בר מצווה, ספרדים, אשכנזים, חסידים, ליטאים, דוברי עברית, דוברי אידיש, ממש מכל הסוגים והחוגים, ואני חושב שזה חלק מהסוד של הסייעתא דשמיא ב'דרשו', היכולת של הארגון הזה לחבר אליו אנשים שנמצאים בקצוות שלפעמים נראים ממש מנוגדים - היא לא פחות ממדהימה. אני זוכר שבסיום הש"ס התרגשתי מאוד לראות אברך ירושלמי עם הלבוש המסורתי של

המשך מעמוד 9 | רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

יהודי ירושלים, כשהוא רוקד בהתלהבות יחד עם בחור ישיבה אמריקאי ליטאי - אלו שני אנשים שמעולם לא נפגשו ולעולם לא יפגשו, מחוץ למסגרת של 'דרשו'".

לסיום מבקש הרב גולדברג להעביר מסר לציבור: "אני חושב שאני מייצג את כל החברים שלי שעובדים פה במוקד, כאיש אחד בלבד אחד כשאני פונה לציבור: יהודים יקרים, אל תרחמו עלינו. אצלנו אומרים "אן קיין רחמנות", בלי רחמנות, תצטרפו בהמוניכם! בואו ללמוד בתוכניות השונות של 'דרשו', זה יוסיף לנו עבודה במוקד, אבל לא נורא, זה שווה ומשתלם לנו, כשאנחנו יודעים שהעומס הכבד הזה שנופל עלינו, הוא תוצאה של ריבוי עצום של לומדי תורה, וריבוי נפלא של כבוד שמים בעולם".

מעלה, הדבר הראשון שצריך לעשותו זה עמל בתורה ושקיעות בתורה שזה היסוד להכל, וכמובן כ"א לפי כוחותיו ולפי יכולתו".

כפי שרואים בתחנות חייו של מרן זצוק"ל בעצמו, שבכל סערות המלחמות שעברו עליו

לסיום מבקשים אנו מהגאון רבי איתמר שליט"א דברים בעקבות המצב הנוכחי זמן מלחמה וצרה בישראל, לאור משנתו של מרן זצוק"ל. הגרא"ג שליט"א משיב: "משנתו של מרן זצוק"ל ביחס לתקופות מלחמה, מוזכרת בספרי 'מחשבת מוסר' בשיחותיו של מרן זצוק"ל, וכן ב'מכתבים ומאמרים', אך יסוד המרכזי שחזר עליו תמיד, ולבטח שצריך לחזור על כך בעמדתנו בעת הזו עת צרה ליעקב, שחובה עלינו להוסיף חיזוק בעסק התורה, כפי שרואים בתחנות חייו של מרן זצוק"ל בעצמו, שבכל סערות המלחמות שעברו עליו, מלחמת העולם הראשונה והשנייה, המלחמות בארץ, בירושלים המופגזת בתש"ח וכן בכל התקופות, לא סר כלל מעיונה של תורה בכל הכוח והעוז, כפי שאף מזכיר בהקדמת ספריו".

"נזכיר את דברי רבינו מרן החפץ חיים בספרו תורת הבית, דברים שממש מתאימים לתקופה זו, וז"ל: 'אחים אהובי עליון, העם אשר בחר לו לנחלה חזקו לעשות כבוד מלכנו מלכו של עולם כל מה שבכוחם לתורתו ועבודתו וד' יהיה בעזרכם, והנה לבד כל זה החבלים אשר הגיע ולנו בזמן האחרון נוראים מאוד. הה! נתקיים בנו מחוץ תשכל חרב כו' ופחדת יומם ולילה וגו' והפחד הקיף כל ישראל במושבותם, ועלינו להתחזק בכל עוז במעוזן של ישראל היא תורתנו הק' שתגן עלינו כמו שאמרו חז"ל בתנא דביר אליהו פ"ה אם ראית יסורין ממשמשין ובאין רוץ לחדרי תורה ובזמן שהקול יעקב וכו' ואולי במאת המה חבלו של משיח (כפי שאנו רואין שנתקיימו כל הסימנים שנתנו חז"ל על העת ההיא) לזאת עלינו להתחזק בכל עוז גם במידת החסד שהתורה והחסד יחד יגינו עלינו כמאמרם ז"ל (סנהדרין דף צ"ח) מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמ"ח".

(מתוך יתד נאמן טז חשון תשפד)

שנאמרו כבר במחזורים רבים ואף הודפסו באבי עזרי, חזר ועמל עליהם לבררם מתחילתם, לחשוב על כל נקודה ונקודה, האם אכן הדברים נכונים ואמיתיים".

"כך גם למחרת השיעור, בחזרת השיעור עם התלמידים, היה שב ומתעמק עוד פעם, ודן בכל סברא וסברא. באחד הפעמים סיפר שכשהחל ללמוד את הענין קשה היה לו הקושיא ועמל רבות עד שיישבה, לאחמ"כ פתח את האבי עזרי לראות מה שכתב שם על כך, והנה הדברים שנתחדשו עתה כתובים שם ככתבם וכלשונם, אלא שעתה נתחדשו לו שוב בעמל מחודש".

"עוד יש לציין בענין חזרות, מרן זצוק"ל היה לומד הרבה פעמים גמ' רש"י וחזר מסכתות בנשים נזיקים קדשים ומועד. עוד ראינו אצלו איך שהיה מוטרד מקושיא ולא נחה דעתו עד שיתיישב לו בדבר המתקבל על לבו, ואשרי עין שראתה את גודל השמחה שהיתה לו כשהתיישב לו הענין, אך יש לציין שגם כשהיה מוטרד מקושיא היה ממשיך בלימוד כרגיל, רק שכל הזמן שביני לבני היה מוטרד מהקושיא, וכך היה הרבה פעמים".

הגר"א גרבוז מתרפק בזכרונותיו לימים בהם חסה בצל רבו הגדול מרן זצוק"ל: "זכורני באחת השנים, שביוה"כ עלה לפני התפילה והציע לפני בני הישיבה קושיא שהטרידה אותו (במשנת איזהו מקומן), ושוב דן בזה אחר מוסף, ועם זה המשיך בסדר עבודת היום כרגיל. והתבטא פעם שעיקר השיעורים בשנים הראשונות שהיה נוסע לשבת לירושלים התחדשו לו בזמן הנסיעה, ובישיבה ישב ולמד יומם ולילה, וכל הדברים האלה יש ללמוד ולהתחזק כל אחד במה שאפשר".

"הרבה יש להאריך על גדולתו ומעלותיו הנשגבות, אבל עלינו לזכור כי היסוד והשורש לכל המעלות שמנה בעל המסילת ישרים, הוא כלשונו של רבי פנחס בן יאיר בריש הברייטא 'תורה מביאה לידי זהירות וכו'', היינו שהיסוד והא' ב' של כל המעלות הגדולות הוא תורה, וזה מה שראו אצל רבינו הגדול כל השנים את הגדלות בתורה, העמל בתורה שעות ע"ג שעות, ההתמדה והשקיעות העצומה בתורה, כולו היה שקוע בתורה, כי היסוד לכל המעלות הוא העמל בתורה בהתמדה וביגיעה, וזה דבר שצריכים לדעת שכשרוצים להגיע ולזכות לאיזה

הוא הביט עלי בתמיהה ושאל בביישנות אם אני מתכוון שהוא עשיו או יעקב... לא זה ולא זה, הרגעתי אותו. אני פשוט חושב שהסיפור שלהם וההבדל שהתורה כן מוצאת ביניהם יכול לעזור גם לך להבין מה אתה צריך לעשות ואיך להתנהל נכון מול ההרגשות שלך

'הם היו זוג אחים שעד גיל 13 לא היה אפשר להבדיל בכלל ביניהם' - על עשיו ויעקב ועוד

מאת: הרב ישראל היימן

לאחרונה פנה אלי בחור יקר וחביב עם בעיה שמטרידה אותו. הוא טיפוס מאד חברתי ומאיר פנים, שנים ארוכות הוא עובד על הנושא הזה. לחייך לכל אחד, לקבל כל אדם בסבר פנים יפות. כל אותם בחורים בישיבה שמחלכים בצדי דרכים, כמו גם אלו שמקובלים בחברה ומצליחים בה זוכים ממנו לתשומת לב ולהתעניינות. כך הוא הרגיל את עצמו שנים רבות.

בתקופה האחרונה הוא התעורר לחשוב שדווקא בגלל שהוא כזה וכולם מצפים ממנו כבר להת'יחסות ולחיוך בכל מצב, זה מעמיד אותו במקום נחות. זה הופך אותו למישהו זול ולא מרומם בעיני החברה.

הוא נבוך בזה מאד, האם לצמצם את הנושא הזה או להמשיך איתו, ואם להמשיך איך לגרום לזה שהוא לא ירגיש לא טוב עם הנושא.

כשקצת ירדתי איתו לעומקם של דברים התברר שעיקר מה שמפריע לו זו המחשבה אולי כל מה שהוא עשה בתחום והדרגה שהוא הגיע אליה זה רק מחמת הרצון שלו להיות בחור מקובל בעיני אנשים ולא מחמת ה'עבודה' של הארת פנים לכל יהודי. התחושה הלא נוחה מגיעה מחמת ההבנה שאולי כל מה שהוא עושה זה מנחיתות מחשבתית ולא מרוממות המחשבה.

שאלתי אותו אם הוא מכיר במקרה זוג אחים תאומים שכמעט אי אפשר להבדיל ביניהם בשם יעקב ועשיו?...

הוא הביט עלי בתמיהה ושאל בביישנות אם אני מתכוון שהוא עשיו או יעקב...

לא זה ולא זה, הרגעתי אותו. אני פשוט חושב שהסיפור שלהם וההבדל שהתורה כן מוצאת ביניהם יכול לעזור גם לך להבין מה אתה צריך לעשות ואיך להתנהל נכון מול ההרגשות שלך.

הם היו זוג אחים שעד גיל 13 לא היה אפשר להבדיל בכלל ביניהם. במראה אולי הם לא היו נראים אותו דבר, אבל בהתנהגות הם היו דומים ממש. שניהם ישבו ולמדו ודקדקו במצוות עד לאחת. היו רינונים של אנשים שעוד זכרו את האירוע שקרה עוד לפני שהם נולדו בעקבותיו, אמר שם הקדוש לאימם שאחד הולך לצאת עובד עבודה זרה ואחד יהיה ממשיך השושלת של אברהם ויצחק. היו שניסו לתת השערות מי הוא מי, אבל ללא הצלחה...

גם התפנית שקרתה בגיל 13 לא הייתה חד משמעית. כמה שנים עוד היו שניסו ללמד זכות על עשיו שסך הכל הוא עושה מעשי נערות וזה לא משהו נורא...

עד אותו יום נורא בו כבה מאורו של עולם. אברהם, הסבא הגדול נסתלק לבית עולמו בחטף. אלפי תלמידים מכל קצוות הקשת ליוו אותו בדרכו האחרונה למערת המכפלה. שתי הנכדים הצעירים יצאו מההלוויה ההמונית. אחד מהם חזר לאוהל לתפוס מיד את מידת החסד של הנפטר הגדול ולהכין לאבלים סעודת הבראה. השני לעומת זאת חש צורך דחוף בשחרור כל היצרים וצעד במהירות אל השדה לעבור על ג' עבירות חמורות...

זהו!

ההבדל יצא לאור!

הבחור שמולי הסתכל עלי במבט מוזר. תגיד, הוא שאל, נראה לך שאת זה אני לא מכיר? מה הקשר אלי??

אתה יודע, התעלמתי מהשאלה, באותו יום נורא קרה עוד משהו דרמטי. כמה שעות לאחר מכן, כשהתבשיל החל לבעבע על האש וכבר עבר את שליש בישולו חזר עשיו מהשדה ופגש שם את אחיו הצדיק. העניינים ביניהם התגלגלו עד הסיפור אולי הכי מטלטל בהסטוריה העולמית...

הבכורה, זו שעניי כל העולם היו נשואות אליה לראות מי ממשיך השושלת המופלאה של אברהם ויצחק, עוברת מעשיו ליעקב.

יעקב, זה שלכאורה לא מבין כלום בענייני העולם הצליח להערים על אחיו ולנשל אותו מכל העולמות. ועשיו נשאר במחי תאוה של רגע מנוער מכל מה שיכל להיות לו.

תגיד יקירי, שאלתי לפני התפרצות הר הגעש שהתהווה מולי. יעקב לא פחד? אם הוא כל כך חכם הוא אמור לצפות את העתיד ולהבין שעשיו רק יתפכח מהתאווה הרגעית שלו ויעשה בו שמוות, לא? איך הוא לא חשש לחייו?

החשש הזה הרי התברר כנכון שעשיו מכנה אותו יעקב על שם ש'ויעקבני זה פעמיים' ואחר כך אכן רוצה להרוג אותו. איך יעקב שבסיפור הזה מתברר כלא תמים בכלל, לא לוקח את זה בחשבון? התשובה היא, המשכתי מיד. יעקב היחיד שהכיר את עשיו מהתחלה באמת. גם כשכולם חשבו שאין הבדל ביניהם הוא ידע והכיר את ההבדל המהותי. יעקב עמד על התכונה של אחיו המושחת. הוא ידע שהסוד טמון במושכל ראשון!

אצל עשיו הנחת העבודה היא שעולם הזה קודם לעולם הבא. קודם כל נהנה כאן, אחר כך נראה מה יהיה בהמשך... הוא ידע שאצל עשיו כשיש התנגשות בין עולם הזה לעולם הבא המושכל ראשון של אחיו יהיה עולם הזה ותענוגותיו. רק אחר כך הוא יתפכח וינסה להשיג עוד דברים. הוא לא פחד כי הוא ידע שבשעת חימום של עשיו צריך רק לשלוח לו כמה עיזים תישיים פרים וחמורים והכל יירגע מיד... עשיו ירוץ להתעסק עם זה וישכח עד הפעם הבאה... השאלה היא מה עומד לך בראש, העולם הזה או העולם הבא. כשצריך לעשות חשבון של זה מול זה מה קודם למה. כשאתה מתעסק עם נושא בו יש לך באותו תחום רווח לעולם הבא וגם רווח לעולם הזה, כאן המבחן שלך.

אם בראש שלך אתה עושה עבודת ה' בזה שאתה מאיר פנים לכל אחד, אם בראש שלך אתה עובד בכלל על אהבת ישראל מתוך מקום של חיזוק בעבודת ה', אין כאן שום מקום להרגשות מהסוג שהזכרת למעלה... אם הכל מסתובב סביב חברה והרווחים שלך

המשך מעמוד 20 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כלום, רק על הדמיון. -

"החיקוי הוא יעיל ברוחניות, כאשר הוא גורם לאדם לפתח שאיפה וכמיהה לעלות ולהתרום. בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה". אולם אם החיקוי החיצוני הוא ללא השפעה פנימית לא רק שאינה מועילה אלא אף מזיקה. כי היא מפתחת דמיון שקרי של אחיזה במעלה מסויימת, כשלמעשה היא אינה קיימת".

זו אחת התכונות שאפיינו את עשיו הרשע. חיקוי ודימוי שנבעו מצביעות ורשעות, ללא שום השפעה פנימית. שם היתה טמונה אחת מנפילותיו הגדולות!

לעומת זאת, זכורני שראיתי אצל הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל', שלאחר נישואי נכדתו הראשונה, החל לחגור 'גארטעל' בתפילה. יום אחד ראהו יהודי חסידי כשהוא חוגר את הגארטעל, וסקרנותו נעורה בו. הוא החליט לברר את פשר הדבר, ולאחר התפילה ניגש אליו ושאל: "ראיתי שכבוד תורתו לובש גארטעל בתפילה, והיות שכבודו גאון הוא, רצוני ללמוד טעמו".

רבינו השיבו בבת שחוק: "גאון אינני, אך מכל מקום אענה לך על

ממנה, אז אתה באמת בצרות...

תפתח ספרי מוסר מתאימים. תעסוק בנושא הזה ממקום של עולם הבא ולא מהמקום של החברה והעולם הזה והכל בע"ה יפתח מאליו. היסוד הזה תקף כמעט בכל צומת בחיים. מידי פעם צריך לעצור ולבחון אם אני מסתכל על העולם עם 'מושכל ראשון' של עולם הבא או של עולם הזה. אם הגשמיות מסייעת לרוחניות או חלילה להפך... רק לסיום סיפרתי לו סיפור נפלא.

הגאון ר' ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל ראש ישיבת ראמיילעס היה גם דיין בבית דינו של רשכבה"גרבי חיים עוזר זצ"ל. הוא סיפר שבתקופה שבישיבת ברנוביץ היה קושי כלכלי גדול עד כדי שהייתה מחשבה לסגור את הישיבה. (כידוע אז נסע ר' אלחנן לאמריקה למסעו המפורסם לגיוס כספים לישיבה) באותו זמן קשה נכנס בהזדמנות מסויימת משגיח הישיבה הגאון ר' ישראל יעקב לובצ'ינסקי זצ"ל לבית הדין של הגר"ע לצורך כלשהו. הגר"ע שהיה גיסו של ר' אלחנן והכיר את המצב הקשה של הישיבה, התעניין מאוד במצבה של הישיבה ושאל מיד את המשגיח מה נשמע בישיבה.

ר' ישראל יעקב הפתיע את כולם כשענה שברוחניות המצב לא כל כך טוב אבל בגשמיות ב"ה הכל בסדר.

לפליאתו של הגר"ע השיב המשגיח שהלא ברוחניות הדברים מסורים בידנו לעשות ככל יכולתנו. אם כן לא בטוח שאנחנו יוצאים ידי חובתנו, המצב לא טוב כי יש עוד הרבה מה לשפר.

בנושאי גשמיות הלא אין זה בידנו, הכל מאיתו יתברך, וגזירותיו הלא לטובה הם בוודאי... אם כן בגשמיות הכל מצוין...

זו דוגמא לאדם שבמחשבתו הפשוטה עולם הבא נמצא הרבה הרבה לפני עולם הזה. במושכל ראשון שלו ברור שעולם הזה בא רק לשרת את העולם הבא.

שאלתך. מורי הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, החל באחד הימים להניח תפילין של רבינו תם. אחד התלמידים שאלו על כך, והוא השיב שהיות והוא עמל כמה פעמים לישיבת את דברי רבינו תם, אולי לעתיד לבוא יזכה שרבינו תם יקבל את פניו, ואיני רוצה שיצעק עלי שאני 'קרקפתא דלא מנח תפילין'..."

המשך הרב גוסטמאן לספר: "כשהגיע רבי שמעון לגיל מסויים, החל לחגור אבנט בשעת התפילה, וכששאלוהו על כך אמר שאף שבמשך היום כולו הוא חגור באבנט, מכל מקום ברצונו לקיים מצוות 'היכון לקראת ה' אלוקיך' כפשוטו. -

"כתלמידו של רבי שמעון", אמר הרב גוסטמאן, "הגעתי אף אני לגיל שאוכל לקיים מצות 'היכון'!"

זה הוא חיקוי חיובי הראוי לשבח, כי הוא מביא בכניו עליה רוחנית ולא נסיגה. הוא נובע מפנימיות, מתוך הישגים והרגשות נעלות של כמיהה ושאיפה. אך חיקוי חיצוני לשם חיקוי בלבד, הוא דמיון שוא שמספק ומשביע את האדם מלתור אחר העליה, וגורם לו לפטור את עצמו מלעשות את מחויבותיו.

(קטעים נבחרים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עברו כמה דקות ועדיין לא זומנו רבי זאב ומלוויו אל לשכת הנשיא. רבי זאב קם בכעס והתכווין לעזוב את המקום, "אין שום הצדקה שהנשיא יאחר לפגישה..." - טען בתוקף...

מדוע לא בירך רבי לוי יצחק מברדיטשוב ברכת 'שלא עשני גוי'?

הרב ישראל ליוש

את בְּכַרְתִּי לְקַח וְהִנֵּה עֲתָה לְקַח בְּרַכְתִּי... (כו לו)

הבכורה והברכה, אך טבעי שהם יהיו ליעקב אבינו, אב מאבות האומה, רגל במרכבה לשכינה. ובכל זאת, הן לא הגיעו אליו באופן ישיר, הוא קיבל אותן דרך עשיו. היה עליו לנצל את רעבונו של עשיו שבא מן השדה עיף ויגע, ולקחת ממנו את הבכורה במחיר נמוך של נזיד עדשים. וכדי לזכות בברכת אביו, הערים עליו והתחפש לעשיו, בהכשרה ובהכוננתה של אמו רבקה.

והשאלה היא: מדוע? הרי אין ספק שהברכה והבכורה מיועדים היו ליעקב אבינו, כפי שאכן סיבב הקב"ה, מדוע, אם כן, הוא גלגל זאת בדרך כזו שהם יגיעו אליו בערמה ובהתחכמות, למה לא זכה בהם יעקב באופן ישיר וטבעי?

הבה ניזכר בתחילת הפרשה, עוד טרם לידתם של יעקב ועשיו, כאשר הם התרוצצו במעי אמם והיא הלכה לדרוש את ה'. יתכן שתשובת ההרגעה שנאמרה לה שם, תבאר לנו את דרכי ה' בהענקת הבכורה והברכה ליעקב: 'שני גויים בבטןך ושני לאומים ממעיך יפרדו, ולאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר', רש"י מבאר שניבאו לה שהם לא ישוו בגדולה, כשזה קם, זה נופל...

ה'אור החיים' אף הוא צועד בדרך זו ומבאר שהסבירו לה את סיבת ההתרוצצות, כי התאומים שבמעיה, משונים מטבע התאומים, אינם נוחים זה לזה ומזגם וטבעם שונים האחד מאחיו. הלאומים שייצאו מהם לא יוכלו לדור בכפיפה אחת וכל אחד מהם ירצה במפלתו של השני, כדי להגדיל את כוחו. והנופל יהיה עליו לכוף את ראשו כאגמון ולהשתעבד לפני הגדול ממנו, ובכך תפליג הרחקת האחווה ותתעצם השנאה בין האומות.

נוסיף על כך את דרשת חז"ל על הפסוק 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו', כשהקול קול יעקב, אין הידיים ידי עשיו. מפלתו של עשיו תלויה בהצלחתו של יעקב...

אם כן, גדלותו של יעקב על פני עשיו אחיו, החלה כבר כעת בצורה בה הוא זכה בברכות ובבכורה, ההתחכמות הזו, נטילת הברכות בערמה, וקניית הבכורה במחיר כה נמוך, תוך ניצול הרעב והעייפות של עשיו, הם חלק מהעליונות של יעקב על פני עשיו, כי כפי שנתבאר, תפקידו של יעקב, לא רק להיות בצד הטוב, אלא להיות עליון על עשיו, הצד הרע, להתיש את כוחו ולהחליש את מרצו, כדי להגדיל את המרחק בין האומות, וכך יהיה הצד הטוב, זך, טהור ונקי

יותר...

זו סיבת מסובב כל הסיבות שסיבב כך את הענקת הברכות והברכה ליעקב, כדי להציב כבר בתחילת דרכם, את כבודו ורוממותו של יעקב, על פני שפלותו, דלותו ומיעוט ערכו של עשיו.

האדמו"ר הגה"צ רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע נכנס לתפילת שחרית בבית מדרשו, ברך ברכות השחר, אלא שאת ברכת 'שלא עשני גוי' לא ברך.

תמהו תלמידיו: "מדוע לא ברך רבינו ברכת שלא עשני גוי?" "כשקמתי הבוקר ממיטתי" - השיב רבי לוי יצחק - "התבוננתי בגדלות הבורא ית', ומנגד ראיתי את שפלותי, ולא היו עימי די כוחות הנפש לקום ולהתפלל ולעמוד לפני השי"ת. לפתע ראיתי מבעד החלון גוי עובר בשוק, התבוננתי בהבדל שבינו ובין ישראל והתעוררה בי חיות חדשה שנתנה בי כח לעמוד לפני בוראי, חיש נערת ממיטתי וברכתי בכוונה עצומה 'שלא עשני גוי'..."

איש אשר רוח בו, היה הגאון רבי זאב גרינברג זצ"ל, ממקימי הקהילה היהודית 'שובה ישראל' ב'בואנוס איירס' וממנווטי דרכה. רבי זאב ניהל את ענייני הדת והרוח בקהילה בעוז ובתעצמות נפש, וכשגאוה יהודית בוערת בעצמותיו, ומתוך יראת שמיים טהורה,

הזמן לפגישה הגיע, ראשית הוא התנצל בשם הנשיא על האיחור, והזמין אל הלשכה.

בכניסתו ללשכת הנשיא תלה רבי זאב את מגבעתו על המתלה בפתח החדר והתיישב ליד השולחן, כיבוד קל ומשקה הוגש, ורבי זאב ביקש בטבעיות משר הפנים שיביא לו את מגבעתו מהמתלה. שר הפנים מילא את מבוקשו, רבי זאב חבש את הכובע ובירך בקול רם ברכת 'שהכל' ושתה מן המים...

הנשיא התעניין במעשיו של רבי זאב, "מה מלמלת לפני ששיתית...?" שאל בסקרנות. רבי זאב הסביר לו שלפני שאנחנו נהנים מבריאתו של הקב"ה, אנחנו מברכים אותו ומודים לו על כך. מעשיו ודבריו של רבי זאב הרשימו מאוד את הנשיא, הוא הבין כי היהודים היושבים לפניו לא יוותרו בקלות על עקרונותיהם, ועל כן, עוד לפני שהציג לפניו רבי זאב את בקשתו, צלצל הנשיא בפעמון, כאות לסיום הפגישה, וביקש לכתוב בפרוטוקול הפגישה: "הבקשה התקבלה! כל קבוצה רשאית לקיים שחיטה עצמאית!".

או אז הבינו תלמידי הג"ר זאב גרינברג זצ"ל שדווקא גאוותו היהודית, שהיתה נראית כמתנשאת על פני הנשיא ושריו, היא זו שצלחה את הפגישה, כי היא הוכיחה יותר מכל שעקרונות היהודים, בשמירתם על כשרות השחיטה ושאר ענייני הדת, הם כחומה בצורה, ומאיש לא יירתעו, ואיש לא יוכל להזיזם אף כמלוא נימה.

הקפיד על קלה כבחמורה, החל מהשגת 'חלב ישראל' במסירות נפש, בלא להתחשב כלל וכלל בקולא כזו או אחרת, וכלה בדאגה לאפיית מלאי גדול של לחם עבור כל בני הקהילה, כדי לא להזדקק ל'פת עכו"ם'.

אלא שקושי רב היה לרבי זאב ובני קהילתו להשיג בשר כשר, הם לא סמכו על השחיטה היהודית הרשמית, שהיתה רחוקה מאוד מדרישות ההלכה המחמירות.

לא נותרה בידם ברירה, אלא להקים מערך שחיטה נפרד ופרטי, אלא שדבר זה היה מנוגד לחוק, נשיא ארגנטינה 'פירון' הכיר רק בשחיטה הרשמית ולא אישר כל שחיטה אחרת.

רבי זאב החליט שעליו להיפגש עם הנשיא ולבקש אישור שחיטה, למרות שהנשיא לא נודע כאוהד יהודים במיוחד. תלמידיו יצרו את הקשרים הנדרשים ותואמה פגישה לשעה 8:00 בבוקר, אליה ניצב רבי זאב בזמן המדויק עם כמה מהנוגעים בדבר. עברו כמה דקות ועדיין לא זומנו רבי זאב ומלוויו אל לשכת הנשיא. רבי זאב קם בכעס והתכווין לעזוב את המקום, "אין שום הצדקה שהנשיא יאחר לפגישה..." - טען בתוקף... תלמידיו הסבירו לו שלא היה להם קל לקבוע פגישה כה חשובה וחבל להפסיד אותה רק בגלל איחור קטן, ואי קיום הפגישה מסיבה כזו, עלולה להזיק מאוד למשימתם להכרה בשחיטה הפרטית. עוד הם מדברים ושר הפנים שגם הוא

המשך מעמוד 17 | הרב משה מיכאל צורן

"אוי, הגאווה", נאנח מרן ה'קהילות יעקב'

אחד מגדולי המשגיחים סיפר בשיחה שאמר בבני ברק לפני בני תורה ששמע באוזניו ממרן רשכבה"ג ה'קהילות יעקב' זצ"ל, שחובה על כל אב בישראל ללמוד כמה דקות מוסר מדי יום עם ילדיו הקטנים כדי לחנכם ליראת שמים ולמידות טובות, וכדי להחדיר בהם את הידיעה הברורה שיש דין ויש דיין, יש גן עדן ויש גיהנום, והכל תלוי במעשיו של האדם.

"והסטייפלער אמר לי, הוסיף המשגיח, אני יודע שהרבה אינם שומעים לי בענין זה, ואני מודיע להם שהם יפסידו מכך. כי אם ילמדו מוסר יהיה להם בן ירא שמים, ואם לא - - -".

וכאן הרים מרן זצ"ל את ידו, והניף אותה בצורה מאיימת - - - "ואני כבר חשבת, מי יודע מה הוא מתכוונן לומר, מה יצא מילד שאינו לומד מוסר..." - ציין המשגיח.

ואז הוסיף מרן ואמר: "אם לא ילמד מוסר, יצא ממנו ילד עם גאווה, וילד כזה אין הרבה סיכויים להיות גדול בתורה".

"אוי, הגאווה, הגאווה", נאנח ה'קהילות יעקב'.

אפשר, ומצוה, לדבר עם הילדים על 'גיהנום'...

בתקופתנו אין צורך להסביר ולהאריך בתיאורים אודות הגאווה הנוראה השוררת בקרב כל מי שלא למד מוסר. והגאווה הזו, אמר המשגיח, היא אם כל חטאת, ועלולה להביא אל המעשים הגרועים ביותר.

זאת ועוד. יש אנשי חינוך הסבורים שבימינו אסור להזכיר לחניך

ולו מילה אחת על "גיהנום" וכל מה שקשור בכך. שהרי הילד - כך הם טוענים ברוב איזולתם - עלול להכנס לדכדוך נפשי, למשברים קשים שלא יצא מהם...

ופיהם דיבר שווא. אם בכל הדורות התחנכו צעירי הצאן בעם ישראל על ברכי המושגים גן עדן וגיהנום, וכך צמח לו עם מפואר במשך אלפי שנה, לא יעלה על הדעת שדוקא בדורנו עלולים דברים אלה "להזיק לו".

ההיפך הוא הנכון. ילד השואב מגיל ינקות את הידיעה שלעתיד לבוא יצטרך לתת דין וחשבון על מעשיו, ויודע בבירור שכל דבר שיעשה בימי חייו יובא לפני מלך מלכי המלכים, הוא-הוא יצמד לילד המחונן ביותר.

עוד לא היה דור כמו הדור שלנו שבו ילד הגדל ללא מוסר עלול ליהפך לעיר-פרא של ממש, ולכן יש להחדיר בו כבר בקטנות את חובת הקביעות בלימוד המוסר.

לימוד המוסר עם הילדים, אמר המשגיח, לא צריך לקחת יותר מכמה דקות, אבל שיהיה בקביעות, מדי יום ביומו. לקבוע ספר מיוחד כמו שערי תשובה, מסילת ישרים, אורחות צדיקים, מעלות המידות, חובות הלבבות, וכל ספר אחר מגדולי המוסר, וללמוד עם הילד בחברותא.

התוצאות תורגשנה על אתר. ומה שברור שהילדים הללו כבר לא יצמחו לחיות מסוכנות - - -

(קול ברמה אלול תשפג)

מיד ביקשתי לדעת מה שם המניה המדוברת

"זה מאוד לא נעים", הוא סיפר, "נכון שאני רק המשקיע, והם מבינים שאין לי רוח הקודש, והרי אחרי הכל מי שמשקיע בבורסה לוקח בחשבון שזה עלול לקרות לו, אבל בסופו של דבר לקחתי מהם כסף ולא החזרתי!"

"כמובן שמאוד התנצלתי, התקשיתי להביט לחברים שלי בעיניים, אבל מתרגלים לכל דבר, וחזרתי להשקיע בעבודה שלי כיועץ משכנתאות... לעבוד קשה, להרוויח סכומים סבירים ולגמור את החודש אך בקושי..."

"עברו 15 שנים מאז העלמות המנייה, והגיע לידי לקוח שרצה לקבל משכנתא, וכמוקבל המגיש גם דפי חשבון כדי שיאשרו לו את המשכנתא, ובדפי החשבון מופיעה הפקדה של 50 אלף דולרים... "אמרתי ללקוח שלי שהוא חייב לספק הסבר, אחרת הבנק לא יסכים לתת לו משכנתא, הם חייבים הסבר על כל דבר חריג בחשבון והלקוח הסביר לי שהוא השקיע פעם באיזו מניה קנדית, והפסיד הכל, אבל בתקופה האחרונה החליט בית המשפט בקנדה, בעקבות תביעת ענק שהוגשה כנגד ממשלת קנדה, שהממשלה חייבת לכסות את ההפסדים של בעלי המניות, מסיבות שתלויות בחוק הקנדי, הגשתי בקשה וקיבלתי 50 אלף דולרים, הסכום שהשקעתי..."

"כמובן שכשאני שומע דבר כזה, מיד ביקשתי לדעת מה שם המניה המדוברת, והתברר לי שאכן זאת אותה מניה שבה הפסדתי 400 אלף דולרים של חברי הטובים..."

מיד התחלתי להיערך להגשת בקשה

"מיד התחלתי להיערך להגשת בקשה, פניתי למשרד עורכי הדין שטיפלו בתביעה, הם אמרו שלא בטוח שעדיין ניתן להגיש תביעות, ממשלת קנדה כבר כיסתה סכומי עתק, אבל שיביא את המסמכים וההוכחות כמה השקיע והם בכל זאת ינסו להגיש, אולי..."

"כששמעתי זאת האפירו פני... מסמכים? אני הרי יועץ משכנתא! מאות תיקים של מסמכים עוברים תחת ידי מדי שנה, ובכל שנה בערב פסח אני לוקח כמה שקיות אשפה ענקיות, ממלא בהן את כל המסמכים וזורק... אין סיכוי שאני יכול למצוא את המסמכים הרלוונטיים ההם, כלומר, יכולתי לקבל בחזרה 400 אלף דולרים, והפסדתי אותם במו ידי!"

"במשך אותם שנים חמתי וחמותי שהיו באים בימים שכנו בבית אבות. אבל עם הזמן ראינו שהיחס אליהם לא היה לפי כבודם, ואחרי ניסיונות חוזרים ונשנים, הבנו שאין ברירה. אם אנחנו רוצים לכבד אותם כראוי, אנחנו צריכים להכניס אותם אלינו הביתה, מדובר ביהודים שכבר נשקו לגיל התשעים.

"ב"ה יש לי בית מרווח ויפה מאוד, עם 'חידת הורים' מושקעת מאוד, וחדרי ילדים סבירים לחלוטין. החלטנו שאנחנו נותנים להם את חדר השינה ואני ורעייתי נעבור לאחד מחדרי הילדים.

"זה לא היה קל, להחזיק בבית אנשים בגיל הזהב זאת משימה, צריכים הרבה השקעה וסבלנות. היו עובדים זרים שעזרו לנו מאוד אבל עדיין היתה זו הקרבה לא פשוטה בכלל. החדר הזה הפך להיות הבית

ואספר כאן סיפור שסיפר לי הג"ר יחיאל נוביק שליט"א ששמע מבעל המעשה.

מדובר ביהודי אמריקאי שבמשך שנים היה נוסע יום באתו והרכבת למקום העבודה שלו. באותה שעה בדיוק היה נוסע עוד אחד, גוי, והשניים פגשו זה את זה יום יום, אבל לא היה להם שום קשר זה עם זה.

יום אחד פונה הגוי ליהודי ואומר לי: אם יש לך שכל תשקיע במניה פלוגית, היא עומדת לזנק בימים הקרובים...

היהודי שמע את הדברים וגיחך... נו, אנחנו יודעים למי ניתנה הנבואה. כמובן שהוא לא השקיע במניה האמורה אפילו לא דולר אחד.

אבל בכל זאת אמריקאי, הוא היה חייב לבדוק מה קורה עם המנייה ההיא. למחרת בדק והופתע לגלות שהמנייה הכפילה את שוויה. מיד מיהר להשקיע כסף באותה המניה, ובתוך כמה ימים הכפיל סכום ההשקעה את עצמו, ויהי לפלא!

לאחר שבוע הוא שוב פוגש את הגוי ההוא ברכבת, הגוי שואל, "נו, השקעת כמו שאמרתי לך?", והוא משיב בחיוב, בוודאי שהשקעת... לא היה לו נעים להודות שהוא השקיע רק יום למחרת.

אומר לו הגוי: "יופי, טוב עשית, ועכשיו הזמן למכור את המניה. מעכשיו העליה נעצרת ובתוך זמן קצר היא תתחיל לרדת!"

כמובן שהיהודי כבר לא שאל שאלות, מכר את המניה, וכמו שחזה הגוי, בתוך זמן קצר היא החלה לרדת בצורה דרסטית.

הוא הבין שהגוי הזה כנראה עובד או קשור לאותה חברה שהנפיקה את המניה הזאת בבורסה, ויש לו מידע פנימי על הדו"חות שהיא עומדת לפרסם, מה שמשפיע על ערך המניה.

אחרי תקופה הגוי שוב אומר לו להשקיע, והוא שוב מרוויח, ואז הוא אומר לו למכור והוא ניצל מהפסד, ממש פעם אחר פעם.

החבר שלי, שגם הוא אמריקאי, שמע מהחבר שלו איך הוא מרוויח כסף קל בלי להתאמץ, והחליט שהוא גם רוצה לקפוץ לעסקה. אבל מה יעשה ואין לו סכומים מתאימים להשקעה? הוא החליט לרכוש קבוצה של משקיעים ולקחת מהם אחוזים.

סיפר לכמה חברים בעלי יכולת שיש לו מקור למידע פנימי על חברה בורסאית גדולה, זה מאוד לא חוקי לסחור במידע פנימי, אבל זה מאוד משתלם.

חבר אחד הפקיד אצלו 100 אלף דולרים, השני הפקיד 40 אלף, היו כמה שהפקידו 20 או 30 אלף ובסופו של דבר הוא הצליח לגייס סכום נכבד של 400 אלף דולרים.

השקיע את הכסף כשהגוי ההוא אמר לחבר שלו להשקיע, מכר כשהגוי ההוא אמר לו למכור, והכסף פשוט הניב רווחים יוצאי דופן. המשקיעים היו מאוד מרוצים ואמרו לו שימשיך להשקיע, למשוך לפני ירידות, לקנות את המניה כשהיא בזול ולמכור אותה כשהיא ביוקר, ושוב לקנות אותה לאחר שהיא יורדת.

בוקר אחד הוא קם, בודק את ערך המניה ומגלה שהיא נמחקה מהבורסה! יצאה מכלל שימוש. החברה פשטה את הרגל וכל הערך שלה התאפס.

הקרן והרווחים, הכל הכל ירד לטמיון!

אבל מאז התהפך הגלגל והוא ירד מנכסיו, וכעת הוא עומד לחתן בת, היום בלילה החתונה, ולרש אין כל! נתתי לו 100 אלף דולרים שהספיקו לו כדי לממן את חתונת הבת, בדיוק בזמן!
 "חבר נוסף סיפר שהוא בדיוק התחיל לחשוב מאיפה להשיג כסף לבר המצוה של בנו, והנה הגיע הסכום שהפקיד שמכסה את הבר מצוה והתפילין ועוד כמה דברים קטנים.
 "כך ראו עיני בחוש שמצוות כיבוד הורים רק מרוויחים, ושכשהקב"ה לוקח לאדם כסף, הוא עושה זאת לטובתו, וכשיש לנו את הזכייה לכך, אנחנו יכולים לפעמים לראות זאת בעיני בשר ולהבין את דרכיה הנפלאות של ההשגחה העליונה".

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

שלהם, אנחנו הפסקנו להשתמש בו כליל, זה כמו לאבד חדר בבית, אבל עשינו את זה בשמחה רבה, בלי להתאונן ובלי להתלונן, להיפך שמחנו בקיום מצוות כיבוד הורים בהידור וביגיעה רבה כל כך.
 "כעבור שבע שנים נפטרו חמי וחמותי, בהפרש של חודש, הם היו זקנים ובאים בימים ונפטרו בשיבה טובה, חמותי היתה בת 95 וחמי בן 97, יהא לנו ולכל ישראל!

"אבל אנחנו כבר לא חזרנו ללון בחדר השינה, רעייתי הרגישה לא בנוח לישן בחדר שבו בילו הוריה את התקופה שבה הם היו סיעודיים.
 "אבל אז באה הבת שלי, ואמרה שאם אני ואשתי לא רוצים לישן בחדר ההורים הנטוש, היא מבקשת רשות לעבור לשם. אמרתי לה שהיא יכולה לעבור לשם בשמחה רבה מצדי, וכשהיא נכנסה לשם הדבר הראשון שהיא עשתה היה לארגן לעצמה מקום בארון...
 התברר שבארון יש הרבה מאוד מסמכים.

"בגלל שהשווער והשוויגער התגוררו בחדר הזה, לא נגעתי במסמכים, היא שאלה אותי רשות לזרוק את המסמכים, וכמובן מסמכים בני כמה שנים נתתי את אישורי לעניין והיא עשתה זאת בשמחה.
 אמנם בסיעתא דשמיא, היה שם בארון מגירה אחת שהיתה נעולה, כשביתי רוקנה את הארון כולה לא הייתי נוכח בבית כך שלא בקשה מפתח ולא נגעה במגירה זו, משפתחתי את המגירה המסמכים הרלוונטיים לתביעה כלפי ממשלת קנדה, היו במלואם באותה מגירה. הגשתי את התביעה, ובתוך זמן קצר מאוד הגיע הכסף לחשבון הבנק שלי! בזכות כיבוד אב ואם, חזרו אלי 400 אלף הדולרים!
 "אבל כאן לא מסתיים הסיפור, כשקראתי לחברים שלי כדי לקבל בחזרה את כספם, התברר שלכל אחד ואחד מהם היה סיפור משלו. החבר שהפקיד אצלי מאה אלף דולר סיפר לי שבתקופה שהוא שם אצלי את הכסף, הוא בכלל לא הרגיש בחסרונו, היה לו שפע גדול,

המשך מעמוד 4 | מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל

שהמסר היה חשוב לא פחות מהשיעור בעצמו.
 בשנה הראשונה למדו יבמות, ויש קושיא מפולפלת שהאמרי משה מביא מהקלימוביצער עילוי, הראש ישיבה מסר על זה שיעור, ושאל שוב ושוב שמעתם את הקושיא של הקלימוביצער עילוי, היה חשוב לו שידעו שהיתה קלימוביץ והיו עילויים, וכשהוא הרגיש שהיה בחור שלא הבין הוא חזר שוב על הקושיא של הקלימוביצער עילוי כדי שגם פלוני יוכל להנות ממנה.
 (מתוך מילי דהספידא בירושלים)

להביא ראשי ישיבות מהדור הקודם שימסרו שיעור בישיבה, כך שמענו שיעורים מרבי חיים שמואלביץ. ורבי שניאור קוטלר ורבי יעקב רודרמן ורבי מרדכי גיפטר ועוד.
 ההסבר שלי להנהגה הזאת הוא שהראש ישיבה רצה שיהיה חיבור של בני הישיבות כאן בארץ ישראל לתורת ליטא שלפני החורבן הגדול בשואה, זכורני ששהגיע רבי יעקב רודרמן וכבר עמד עם הסטנדר כדי להתחיל את השיעור ועלה הראש ישיבה ונעמד לצידו ואמר הביטו וראו איך נראה תלמיד חכם שלמד בסלבודקה חשבת

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

חריף ובקי מחבירו, אבל אם אינם בכלל באותו יחס, והפער ביניהם גדול מאוד, ייקחו את הראוי יותר אף שאינו בנו של הרב הקודם. ומעניין לציין שהגאון רבי יוסף זכריה שטרן זצ"ל, רבה של שאוולי ובעל ה'זכר יהוסף', כתב שבעניין זה של מינוי רבנות, אין לפסוק בשאלה אלא אם הרב שהובאה בפניו השאלה הזאת, מכיר את העיר והקהילה לפני ולפנים ובקי בכל הפרטים, כי במקרים כאלו עלולה לפרוץ מחלוקת והדבר תלוי בהרבה מאוד גורמים, ועל כן רק מי שמכיר לפני ולפנים את העיר ואת יושביה יוכל לפסוק בשאלות הרות גורל שכאלו.

רבי עקיבא איגר כותב שפעמים רבות אמר למוריניו הרב רבי ישראל ורשנר ולבנו רבי אברהם, שהוא בוחר להיות שמש בבית הכנסת או שומר לילה, להנות מיגיע כפיו ולעסוק בתורה כל היום, מאשר לחפש משרת רב.

מנגד, ראינו לגדולי ישראל רבים שהכווינו את תלמידיהם ואת זרעם אחריהם לכהן בתפקידי רבנות, כי בוודאי מי שראוי לזה יכול לזכות את הרבים ולהרביץ תורה ולהרבות כבוד שמים, ואיך ימשוך ידיו מכזאת זכות?

מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, השאיר כמעט את כל הירושה מאביו לאחותו, כולל ספרי ה'קהילות יעקב' והזכות להדפיס ולמכור אותם, אבל את כסא אביו לקח אליו, כיוון שכתוב "וישב שלמה על כסא דוד אביו", ונאמר "תחת אבותיך יהיו בניך". לימים היתה הרבנית קנייבסקי משתמשת בכסא זה כסגולה לכל דבר, לשמח ולהרנין לב נשים שבורות לב שבאו לבקש את ברכתה. והיו הבאות יושבות על הכסא כסגולה לשידוך, לזכות לפרי בטן, ללידה קלה, לצער גידול בנים ולשלום בית.

והיה רבינו זיע"א משתדל כל ימיו לחקות את הנהגת אביו, ורגיל היה לצטט את דברי רבינו הרא"ש, בשם התנא דבי אליהו: "כל המבקש ימים ושנים ועושר וכבוד וחיים ארוכים בעולם הזה ולעולם הבא, חיים שאין להם סוף וקץ ותכלית - יעשה את רצון אביו שבשמים ואת רצון אביו ואמו, והוסיף: "ואין הקב"ה מבקש מהאדם אלא שיכבד את אביו ואמו".

מסופר כי הגר"ח מוולוז'ין הכשיר את תלמידו לכהן כרב העיר סלוצק (יש שמספרים עליו את המעשה על 'וסלה השובב' המוכר בכמה גירסאות), ורבי חיים לימד אותו כיצד לנהוג בכל מיני מצבים. לפני שנפרדו שאלו רבי חיים שאלה חמורה בסוגיא כלשהי, ולאחר מכן גם השיב לו תשובה נפלאה על אותה קושיא. והנה, כשבאו

1
מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, השאיר כמעט את כל הירושה מאביו לאחותו, כולל ספרי ה'קהילות יעקב' והזכות להדפיס ולמכור אותם, אבל את כסא אביו לקח אליו, כיוון שכתוב "וישב שלמה על כסא דוד אביו"

אברהם הוליד את יצחק (כה יט)

בעיירה מזרח אירופאית מנומנמת התגוררה קהילה יהודית פורחת ומשגשגת, אותה הנהיג על מי מנוחות המרא דאתרא, תלמיד חכם מופלג צדיק ובעל שיעור קומה. כל יהודי העיר אהבו אותו אהבה גדולה ושמעו בקולו.

לימים הגיע העת שבה הלך הרב בדרך כל הארץ. הבינו תושבי העיירה שהם נותרו כצאן ללא רועה. באו פרנסי הקהל והתכנסו כדי לבחור רב חדש. או אז פרץ ביניהם ויכוח גדול. חלקם טענו שצריכים למנות את בנו של הרב להיות ממלא מקומו. הוא תלמיד חכם, יהודי רציני, אולי לא כזה גאון כמו אביו אבל ראוי לא פחות מרבנים רבים אחרים המכהנים בקהילות ישראל, ובוודאי כבוד גדול הוא לאב שיכהן בנו תחתיו.

מנגד, היו שטענו שאחרי כזה רב מיוחד כמו שהיה להם, הם לא יכולים להתפשר על מישהו שיהיה פחות ממנו, ולכן הם הציעו למנות את אחד הדיינים בעיר כרב, הלה ידוע כגאון חריף ובעל כישורים שאינם נופלים מאלו שהיו לרב המנוח.

שאלה: האם נכון למנות את בנו של הרב, מדין יורש, אף שהוא קצת פחות ראוי לכאורה לתפקיד מהדיין החריף, או שטובת הקהילה היא שימנו את האיש הכי מתאים, בלי שום קשר לשאלה אם הוא בנו של הרב המנוח או לא?

תשובה: נושא זה שנוי במחלוקת בין גדולי עולם, ועסקו בנו רבינו הרשב"א ורבינו הריב"ש, ונכתבו עליו תשובות ארוכות ומפורטות מרבינו החתם סופר ורבינו הרשד"ם, ובעוד שו"תים רבים, מהם שמוכיחים שאין בכלל ירושה בכתר תורה, ומהם מוכיחים שיש ירושה בכל תפקיד של שררה ובוודאי ברבנות.

אומנם כתבו הפוסקים שזה דווקא כשבן הרב המנוח והרב השני שמועמד לתפקיד כנגדו, הם שניהם באותו היחס רק שהאחד קצת יותר

ראשי הקהל לקבל את פניו, שאלו אותו את אותה קושיא חמורה, ורבי יוסלה השיב להם על אתר את התשובה הנפלאה, וכך קיבלו אותו עליהם לרב מתוך יראת כבוד גדולה, כי רבי חיים רבו הכין אותו גם לזה, ויהי לפלא!

.....

2 'פתאום הוא הרגיש שבמקום החדש שלו הוא מתפלל עם כוונה גדולה יותר, מעומקא דליבא, ממש נפתחו מעיינות לבו והשיג דרגות בתפילה שמעולם לא זכה להן'

ויעתר יצחק (כה כא)

שאלה: ר' שלמה רגיל להתפלל מנחה במניין קבוע, וכבר הרבה שנים שהוא לא משנה את מקום תפילתו, כמו שאמרו חז"ל שכל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו.

אומנם, לרגל המצב הביטחוני, קראו רבני העיר לעצרת תפילה רבת, בה יאמרו סליחות ויגידו תהילים וגם יתפללו מנחה. במניין בו הוא מתפלל יש כ-15 יהודים בדרך כלל, ואילו בעצרת התפילה יהיו רבבות.

שואל ר' שלמה האם עדיף לצאת לתפילה ברחובה של עיר, וברוב עם הדרת מלך, או שהמעלה של 'הקובע מקום לתפילתו' חשובה יותר מהמעלה של 'ברוב עם הדרת מלך'?

תשובה: המשנה ברורה כותב בסימן תרפ"ז, ס"ק ז', לגבי קריאת מגילה, שיש עניין גדול לקרוא את המגילה בציבור, ובציבור גדול משום פרסומי ניסא, ובכל זאת, מי שיש לו מקום קבוע להתפלל יתפלל במקומו הקבוע וישמע שם מגילה עם ציבור קטן, ואל ישנה את מקום תפילתו בגלל פרסומי ניסא.

עם זאת, בסימן תקע"ט כתב השו"ע שבתענית ציבור כל העם מתקבצים להתפלל יחד ברחובה של עיר, ובוודאי שכולם צריכים לשנות את מקום תפילתם, כי הרי לא מתפללים בקביעות ברחובה של עיר.

ראינו אם כן שבעת צרה, יש עניין לצאת ולהתפלל בחוץ, התקבצות של כל הקהל, ובמיוחד אם כך הורו רבני העיר שיבואו לעצרת ויתפללו בה מנחה, בוודאי שזה יהיה הדבר הנכון לעשותו.

היה יהודי אחד, איש צדיק ירא ושלם, שהתגורר בעיירה וילקומיר בליטא והיה מתפלל בבית הכנסת 'פועלי צדק'. לימים כשהיה בשנת אבל, היה צריך לשנות את מקומו כנהוג בקהילות ישראל, ופתאום הוא הרגיש שבמקום החדש שלו הוא מתפלל עם כוונה גדולה יותר, מעומקא דליבא, ממש נפתחו מעיינות לבו והשיג דרגות בתפילה שמעולם לא זכה להן.

אחר זמן ביקר שם הגבאי של העיר ווילנא, וסיפר לתושבי המקום שיש בידו מסורת שלפני 150 שנה לערך, נקלע הגר"א לעיר

וילקומיר, והתפלל בבית הכנסת 'פועלי צדק', וישב במקום פלוני, בדיוק אותו מקום שבו ישב אותו אדם והרגיש שבו נפתחו לפניו שערי תפילה.

כעין זה היה מרנא החפץ חיים מבאר את הפסוק "אין זה כי אם בית אלוקים", במעשה עם רבי איצלה שפעם באמצע הלילה עבר דרך מגרש ריק בפטרבורג ושמע שם קול בוכים "ווי ליה לשכינתא דאיהי בגלותא...". הוא תמה עד מאוד, מי הוא זה ואיזה הוא שעורך תיקון חצות באמצע מגרש ריק? וגילה שהיה זה חייל יהודי שגויס לצבא הצאר, והופקד על המשמר לעמוד שם במשך הלילה, וניצל את הזמן כדי לעשות תיקון חצות בבכייה ויללה של צער על חורבן בית המקדש.

רבי איצלה היה נרגש מאוד למראה עיניו, חייל שנמצא במשמרת הוא נמצא כל כך הרבה זמן בין ערלים מגושמים, ובכל זאת הוא מקפיד לשמור על קוצו של יוד עד כדי כך שהוא אפילו עושה תיקון חצות? הפלא ופלא. לימים, נבנה באותו המגרש בית הכנסת הגדול של פטרבורג.

"אין זה כי אם בית אלוקים", הכח של התפילה ותיקון החצות של אותו חייל יהודי, הפך את המקום הזה למקום קדוש, ונבנה עליו בית אלוקים.

מסופר על הגאון הקדוש רבי אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא זיע"א, בעל ה'יסוד ושורש העבודה', שהיה רגיל להתפלל בבית כנסת קבוע במשך שנים רבות, וגם כשהזקין וקשתה עליו ההליכה היה מתאמן ומתגבר והולך לבית הכנסת כדי להתפלל שם.

ביום מן הימים אמרה לו הרבנית, מה לך כי תתאמן ללכת להתפלל דווקא בקלויז הגדול? הרי בקלות נוכל לארגן לך מניין של יהודים שיתפללו איתך בכל מקום שתבחר. בוא נזמין אותם להתפלל בביתנו, וכך תוכל להתפלל בלי להטריח את עצמך דרך כה ארוכה לאדם בגילך?

הסביר לה ה'יסוד ושורש העבודה' תשובה מעולמה של האשה... "הקדירה שבה את מכינה את הקוגל, חדשה היא או ישנה?"

השיבה הרבנית, זו קדירה ישנה, אפילו ישנה מאוד... ואם יביאו לך עכשיו קדירה חדשה, האם תרצי להשתמש בה כדי להכין את הפשטידה של שבת?

לא ולא, השיבה הרבנית, הרי כל אשה יודעת שקדירה ישנה הרבה יותר מתאימה להכנת פשטידה, הדפנות שלה ספוגים בשמן ובטעמים נפלאים של הפשטידות שנאפו בה לאורך השנים, אם אכין פשטידה בקדירה חדשה, היא תהיה הרבה פחות מוצלחת!

"ישמעו אוזנייך מי שפיך מדבר", אמר הרב לרבנית, "בבית הכנסת מתפללים מאות יהודים כבר שנים רבות. הקירות שלו ספוגים בתפילות! הרצפה שלו ספוגה בדמעות של יהודים, התקרה שלו כבר ספגה המון המון הדים של 'אמן יהא שמיה רבא', קדיש וקדושה, 'ויברך דוד' ו'נשמת', בכזה מקום התפילה יוצאת מעומק הלב, עם תבערה פנימית מופלאה.

"אבל אם אתפלל בבית, הרי כאן בבית הקירות אינם ספוגים בכל כך הרבה תפילות, ואם כן התפילה תהיה הרבה פחות מוצלחת. שווה לי

אם כן לעשות מאמץ ולצעוד ברגלי העייפות לבית הכנסת, ובלבד שתהא תפילתי נאמרת כדבעי".

כי היא מרגישה פחות מחויבות להשקיע במותג הזול יותר? וגם אם נאמר ששניהם שווים אותו הדבר, אנשים רבים אוהבים לקנות דווקא את המותג היותר יקר, אם בגלל שזה נותן להם תחושת חשיבות או מסיבות אחרות, ואם הוא מסביר לאדם ששני המקררים הם באותו ערך, והלקוח מתעקש על המותג היקר יותר, הרי זו זכותו המלאה, ואין למוכר רשות להונות אותו חלילה.

הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, הסביר פעם בטוב טעם ודעת את הפשט בדברי יעקב אבינו שלכאורה שינה מהאמת כשאמר ליצחק אביו 'אנוכי עשו בכורך', כיצד יכול היה לעשות זאת? הסביר זאת רבי ראובן על פי משל:

יושב לו יהודי בתחנת האוטובוס שברח' רבי עקיבא בבני ברק, והנה מגיע יהודי בעל מראה קצת חריג בסביבה, ומיד כשפתח את פיו ניתן לשמוע שהוא עולה חדש, שאך בקושי יודע לדבר בשפת המדינה.

"איזה אוטובוס מגיע לחיפה?" הוא שואל את היהודי היושב בתחנה, "אני רוצה להגיע לכותל המערבי!".

"ידידי, הכותל המערבי נמצא בירושלים", מסביר מיודעינו לעולה החדש, אבל הלה מתעקש: "לא לא, בחיפה! אמרו לי שהכותל המערבי נמצא בחיפה, ולכן אני רוצה שתאמר לי איזה קו מגיע לחיפה, כי אני מאוד מאוד רוצה להיות בכותל המערבי! כל ימי אני מתגעגע ומתרפק על המחשבה מתי כבר אהיה בארץ הקודש ואזכה להיות בכותל המערבי בחיפה!!!".

כל הניסיונות להסביר לו ולהוכיח לו באותות והמופתים מהסידור ומהחומש ומהעיתון של אתמול, שהכותל המערבי נמצא בירושלים, עולים בתוהו.

והנה מתקרבים שני אוטובוסים לתחנה, אחד נוסע לירושלים והשני ל... חיפה!

מה צריך האיש לענות לעולה החדש? לשלוח אותו לאוטובוס הנוסע לחיפה או לזה הנוסע לירושלים???

אומר רבי ראובן קרלנשטיין, ברור שהוא צריך להעלות אותו לאוטובוס הנוסע לירושלים, ואם צריך הוא יכול לומר לו שהוא נוסע לחיפה, לכותל המערבי בחיפה... כי אף שהוא משנה מהאמת, הרי זאת התשובה האמיתית שאותה באמת מחפש העולה החדש, גם אם הוא עצמו אינו מודע לכך.

אם כן ברורה הפעולה של יעקב אבינו. הוא ידע שאביו יצחק רוצה לברך את הבן הצדיק מבין השניים. הוא ידע גם שהוא יושב אוהלים ואחיו עשו קצת פחות מחובר לעניין של לשבת ליד הסטנדר. הוא ידע שהברכות מגיעות לו, אבל אבא שלו חושב שהן מגיעות לעשו הצדיק... אומר לו יעקב "אני עשו הצדיק", מה שאתה חושב על עשו, זה אני! ואם כן ברור שאין פה שקר ורמייה.

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

3 אבל הלה מתעקש: "לא לא, בחיפה! אמרו לי שהכותל המערבי נמצא בחיפה, ולכן אני רוצה שתאמר לי איזה קו מגיע לחיפה, כי אני מאוד מאוד רוצה להיות בכותל המערבי!"

אָנְכִי עֲשׂוּ בְכֶרֶךְ (כו יט)

ר' שלמה היה מוכר בחנות של מכשירי חשמל, שהיה רגיל לשמוע אנשים באים לחנות ומבקשים לקנות מקרר מתוצרתה של חברה פלונית דייקא, ולא מחברה אחרת.

בין הפירמות השונות של המקררים, היו שתי פירמות של אותה החברה. המקררים יוצרו באותו מפעל, עם אותם חלקים ואותם חומרים, ורק בסוף הייצור הודבקו על חלקם הסמל של מותג פלוני, ועל אחרים הסמל של מותג פלמוני.

בעוד המותג הראשון נמכר במחיר מפולפל, השני נמכר במחיר הרבה יותר זול.

ר' שלמה ניסה להסביר ללקוחות שהם משלמים כסף רב רק עבור השם היותר מכובד, ובאמת אין שום הבדל בין שני המקררים, אבל הוא ראה שדבריו נופלים על אוזניים ערלות, ולכן החליט לעשות מעשה: הוא תלש את המדבקות מעל המוצר עם המותג הזול יותר, וכשבא לקוח וביקש לקנות מקרר מהמותג היקר, הוא לא התווכח אתו ומיד סיפק לו את המותג הזול יותר, בלי המדבקה ובמחיר הרבה יותר זול.

שאלה: האם מותר לנהוג כפי שנהג ר' שלמה, או שמחמת טוב לבו ורצונו לחסוך ללקוחות בהוצאה הכספית, הוא נכשל חלילה בשקר, ואולי גם באונאה?

תשובה: המשנה במסכת קידושין, דף מח ע"ב, עוסקת באחד שקידש אשה ואמר שהיא מקודשת בדינר של כסף אבל אחרי שנתן לה את כסף הקידושין התברר שנתן לה דינר של זהב, לפי תנא קמא אינה מקודשת, ולפי רבי יהודה אם הטעה לשבח מקודשת.

לכאורה במקרה דנן הוא מטעה את האנשים לשבח כי מספק את אותו המוצר, במחיר זול יותר.

אבל האמת שהדמיון בין המקרים אינו נכון, כי כסף וזהב הערך שלהם ברור וידוע לכל ואין חולק על כך שזהב שווה יותר מכסף.

מה שאין כן בשני המקררים, מי ערב לנו שאכן אין שום הבדל ושהחברה לא משתמש באיזשהו חלק אחד שונה בין שני המותגים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האוכל שקדי מרק בנפרד באמצע הסעודה - האם צריך לברך עליהם ברכה ראשונה?
- ◆ האם צריך לברך על מה שאוכלים בחתונה לאחר שפינו שולחנות לצורך הריקודים?
- ◆ האם מותר להיכנס לחדרי השינה באמצע האכילה?

ברכה על מאכל הנאכל בסעודת פת

• מאכל שדרכו להאכל בסעודת פת כחלק מהסעודה, אם כתוספת ללחם, ואם כמנה בפני עצמה במטרה להזין ולהשביע - אין לברך עליו כשנאכל בתוך סעודה.

• מאכל שאין דרכו להאכל בסעודת פת כחלק מהסעודה, או מאכל שנועד לקינוח ולתענוג בעלמא, ולא כדי להזין ולהשביע - יש לברך עליו ברכה ראשונה גם כשנאכל בתוך סעודה.

• האוכל 'שקדי מרק' בסעודת פת, ללא מרק, אלא לתענוג בעלמא, אינו צריך לברך עליהם, כיון שמצד עצמם הם שייכים לסעודה, שהרי בדרך כלל הם נאכלים עם מרק, וטפלים לו, והוא טפל לפת.

• בזמנים עברו, נהגו לסלק את השולחן בסיום סעודת פת, ולהגיש לסועדים פירות ויין, אותם אכלו ושתו לפני ברכת המזון; ואכילה ושתיה מסוג זה, טעונות ברכה ראשונה ואחרונה בנפרד. ובזמננו אין מציאות זו של סילוק השולחן מציאה; והנהוג בחתונות שמסלקים את האוכל ואת הכלים ואף חלק מהשולחנות, ועוסקים בשמחת חתן וכלה - נחלקו הפוסקים אם דינו כסילוק השולחן שמחייב ברכה על הנאכל לאחריו.

• מאכל שבדרך כלל אינו משמש כחלק מהסעודה, והוגש במקרה לשים אכילה יחד עם הפת - ראוי לברך עליו בפני עצמו, ולאחר מכן לאכול עמו פת, אם ירצה בכך.

• מאכל שאין דרכו להאכל כחלק מהסעודה, טעון ברכה ראשונה אף כשנאכל בתוך סעודה. אולם, אם 'קבע' את סעודתו על מאכל זה, דהיינו שהכין סעודה שבה ישמש מאכל כזה כתוספת העיקרית ללחם - נחשב המאכל לחלק

מהסעודה, ואין לברך עליו. וצריך שיאכל במהלך הסעודה כמות ניכרת של פת יחד עם המאכל, כדי שיחשב כטפל לפת. • מי שהובא לפניו ממקום אחר, באמצע סעודת פת, מאכל אשר בדרך כלל נחשב כטפל לפת ואינו טעון ברכה ראשונה - יש אומרים, שצריך לברך עליו, ויש שנהגו להקל בכך.

'שינוי מקום' באמצע אכילה או שתיה

• אסור לאדם לצאת באמצע אכילה או שתיה אל מחוץ לבית שבו אוכל. ואם יצא וחפץ להמשיך לאכול, בין במקום הראשון ובין במקום אחר - הריהו עשוי להתחייב בברכות נוספות לפני המשך האכילה, והדין משתנה לפי סוג האוכל והמקום שאליו יצא, ולפי דעות השולחן ערוך והרמ"א.

• לכתחילה, אין לצאת באמצע האכילה גם מחדר לחדר באותו הבית, אלא אם כן היתה דעתו לכך בשעת הברכה, אך בדיעבד, בכל מקרה אין לברך שנית.

• מי שיצא ידי חובת ברכה ראשונה רק בדיעבד, כגון שבירך 'שהכל' על מיני מזונות - יש אומרים, שרשאי לכתחילה לצאת ממקום האכילה באופן המצריך ברכה; ויש שחולק על כך.

• שינוי מקום באמצע האכילה באותו החדר מותר לכתחילה, ואינו מחייב כל ברכה שהיא, ואף אם אינו רואה ממקומו השני את מקומו הראשון מחמת שיש חפץ המסתיר את הראייה.

• יציאה למרפסת שאינה מקורה באמצע האכילה - נחלקו הפוסקים אם נחשבת כיציאה מחדר לחדר, או כיציאה מבית לבית, שדינה חמור יותר; ויש שהסתפק בדבר.

• אדם האוכל יחד עם אנשים אחרים, וביציאתו נותר במקום לפחות אחד מהם - אין היציאה נחשבת כהפסקת האכילה, ובשובו למקום רשאי להמשיך באכילתו ללא ברכה.

האלמנה **חנה קון**

הלכה לעולמה לאחר מחלה קשה והותי

שמונה

בלי אבא!

תרמו עכשיו למען היתומים

9-47-47

התרומות על דעת רבני הקרן

בשר גדיה
בבני ברק

פראמינאבי עזבדני

ע"ה

דה בביתה

יתומים

בלי אמא!

ד . .

שנותרו בודדים בעולם!!!

בתרומתכם יש
לציין עבור
קרן משפחת קון
(חס' 5422)

1800-39

התרומות מוכרות לצרכי מס

לאחר התפילה ניגשתי אליו ונתתי לו את ידי בברכת "שלום עליכם", הרבי מתולדות אהרן שליט"א שמח מאוד לקראתי, ואמר לי בלשון הקודש "אתה אוכל אצלי!"

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד, על השבת אצל גדולי ישראל

ובעצמו דאג לי לטועמיה בערב שבת

כשנה קודם פטירת מרן הרה"ק בעל "ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע הייתי בארץ ישראל, ושהיתי בשב"ק בקרית וויז'ניץ בבני ברק. בערב שבת הלכתי לבקר את בנו הגדול של הרבי זי"ע - ה"ה האדמו"ר הנוכחי מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, והרבי בכבודו ובעצמו פתח לי את הדלת, והכניסני לביתו ברוב חביבות, ובעצמו דאג לי לטועמיה בערב שבת, והזמינני לסעוד אצלו את סעודת ליל שבת קודש, ובסעודה עצמה, דאג בעצמו לכל הצטרפויות, ובטרם הגבהתי את הכוס לקדש על היין, נדהמתי לראות את הרבי שליט"א בעצמו ניגש אלי ומגביה לי את הכוס לקידוש...

וכי מחר אתה תלבש תפילין עבורי ג"כ?!

ידוע שהגה"ק בעל "חפץ חיים" זי"ע, כשהיה לו אורחים לסעודות שבת קודש, היה ממהר ומקדש מיד, ולא אמר תחילה "שלום עליכם", והיה מתבטא במתק לשונו: המלאכים יכולים להמתין, אבל האורחים, הם אינם יכולים להמתין...

בזקנותו של ה"חפץ חיים" זי"ע, התארח פעם אצלו אדם אחד, וה"חפץ חיים" טרח עבורו בכבודו ובעצמו - הוא הציע לו את המטה והניח בעצמו את הסדינים עליה - והאורח שלא הרגיש בנעימות מזה שה"חפץ חיים" בעצמו טורח לפניו, אמר לו: אני יכול לעשות את כל זה בעצמי, אתם לא צריכים לטרוח כל כך עבורי. השיב לו ה"חפץ חיים": "ככה?! וכי מחר אתה תלבש תפילין עבורי ג"כ?! - מה יש לי מזה שאתה יכול לעשות את זה בעצמך - האם יכול אתה לפוטרוני מהמצוות המוטלות על גופי לעשותן?!"

(מתוך 'נועם שיח' בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

לפני שנים בשהותי בארץ ישראל, נסעתי לשבות בשבת קודש באתרא קדישא מירון. בליל שב"ק לאחר תפילת ליל שב"ק, הבחנתי שבאחת הפינות בירכתי המערה עומדים מניין מצומצם של אברכים חסידיים ומתפללים בהתלהבות ובדביקות. כשהתקרבתי יותר, הבחנתי שם שכ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א עומד שם ומתפלל עמוהם, והדבר היה בעיני לפלא, והמתנתי לכדי שיסיימו את תפילתם כי רציתי ליתן לו שלום - כי בינינו שוררים קשרי ידידות אמיצים עוד מלפני שנים רבות, בעודו היה מתגורר באמריקא במאנסי, ואח"כ כשעלה על כס האדמו"רות לנהל את עדתו הק', כשהגיע לבקר מידי שנה בשנה כאן בלייקווד, הייתי מגיע אליו לביתו באישון לילה להשתעשע עמו באילת אהבים ויעלת חן שעות ארוכות.

לאחר התפילה ניגשתי אליו ונתתי לו את ידי בברכת "שלום עליכם", הרבי שמח מאוד לקראתי, ואמר לי בלשון הקודש (כידוע שהרבי מתולדות אהרן שליט"א אינו מדבר בשב"ק רק מה שצריך ממש ובלשון הקודש) "אתה אוכל אצלי!" - והיות שאין מסרבין לגדול, אכן נענית ברצון.

כשעליתי אליו לחדרו, נכנסו גם כמה זקנים מופלגים ממוצא ארץ תימן - עם כל הלבוש התימני המסורתי - לסעוד עמו ג"כ, והרבי קירבם מאוד וסעדו ביחד - רק הם ואני - בלי שום גבאי או משמש, ובאמת היה לי מאוד מעניין לראות איך מתנהל אצלו במעמד זה סעודות השבת בפשטות נפלאה, ודאג לכל אחד שלא יחסר לו שום דבר, וזכורני שבעת שהגישו את הדגים, היה מונח על השולחן צלחת סלט טחינה, ומפני כבוד הרבי לא לקחתי מהצלחת בטרם יקח הוא - והרבי הבחין בזה, ואמר לי בלשון קודש "אני איני אוכל טחינה, אבל אתה מסתמא כן אוכל, אז בבקשה קח לך טחינה", והרבי הכניס לי בצלחתי טחינה...

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה